

Kandidatnummer: 105

**Universitets- og høyskolebibliotek sett i lys
av Cristin**

Bacheloroppgave 2017

Bachelor i bibliotek- og informasjonsvitenskap

Høgskolen i Oslo og Akershus, Institutt for arkiv-, bibliotek- og informasjonsfag

Forord

Jeg vil først og fremst takke alle bibliotekansatte ved UH-bibliotek som tok seg tid til å besvare spørreundersøkelsen. I tillegg vil jeg takke veilederen min; Heidi Kristin Olsen, som gav meg gode råd i arbeidet med oppgaven. Til slutt vil jeg også takke Marit Henningsen ved Cristin, som hjalp meg med innsikt i Cristin og aktuelle spørsmål til spørreundersøkelsen.

Sammendrag

Cristin, eller Det nasjonale forskningsinformasjonssystemet, er et felles forskningsinformasjonssystem for helsesektoren, instituttsektoren og universitet- og høgskolesektoren. Cristin ble opprettet i 2011 på bakgrunn av norske styresmaktens ønske om oversikt over bruken av bevilgninger og stimulering til økt aktivitet innen forskning. Dette hadde da allerede vært behandlet i flere Stortingsmeldinger. Offentlige myndigheter anser verdien av forskning og formidling av kunnskap som stadig viktigere, og det kan derfor sees på som et sentralt område for UH-bibliotek å være en del av.

I denne oppgaven viser resultatene fra en spørreundersøkelse hvilke oppgaver UH-bibliotekene har relatert til Cristin, og hvordan de bibliotekansatte oppfatter disse oppgavene. Undersøkelsen viser at de bibliotekansatte anser oppgaver relatert til Cristin som viktige, og i oppgaven presenterer jeg i tillegg teori som kan være med på å underbygge at oppgavene knyttet til Cristin kan bidra til å legitimere og forsterke UH-bibliotekenes rolle internt i institusjonen og eksternt i forhold til samfunnet og myndighetene.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	1
Sammendrag	2
Innholdsfortegnelse	3
1 Introduksjon.....	5
1.1 Problemstilling	6
1.2 Oppgavens struktur.....	7
2 Bakgrunn og rammeverk	8
2.1 Bevilgningssystemet for forskning ved universitet og høyskoler i Norge.....	8
2.2 Bibliometri	9
2.3 CRIS	9
2.4 Cristin.....	11
2.5 Fagbibliotekenes roller	15
3 Metode.....	17
3.1 Valg av metode.....	17
3.2 Mål for undersøkelsen	17
3.4 Forskningsdesign.....	18
3.5 Populasjon og utvalg.....	18
3.6 Innhenting av data	19
3.7 Diskusjon rundt valg av metode.....	20
3.8 Arbeidet med utsendelse av spørreskjema	20
4 Resultater.....	23
4.1 Respons på spørreundersøkelsen.....	23
4.2 Presentasjon av respondentene	23
4.3 Rapportering.....	24
4.4 Opplæring/brukerstøtte	30
4.5 Konsortieavtaler	30

4.6 Vitenarkiv og Open Access.....	31
4.7 Bakgrunnsinformasjon og avslutning	32
5 Diskusjon.....	34
5.1 Evaluering av spørreskjemaet	34
5.2 Cristin-rapportering	35
5.3 Konsortier.....	38
5.4 Nasjonalt vitenarkiv.....	38
6 Konklusjon	40
6.1 Videre forskning.....	42
Litteraturliste	43
Vedlegg 1: Spørreundersøkelsen	50
Vedlegg 2: Informasjonsskriv	58
Vedlegg 3: Liste over figurer	59
Vedlegg 4: Forkortelser.....	60

1 Introduksjon

De siste tiårene har det vært en rivende teknologisk utvikling og dette har gitt mange nye muligheter innen kunnskapsproduksjon og informasjonsutveksling. Utviklingen har også gitt nye måter å evaluere forskning på, og myndigheter har fattet stor interesse for mulighetene det gir å kunne måle samfunnsnyttene av forskningen og dermed både muligheter for å styre og fordele midler mer effektivt. Forskningen på bedriftskultur og utviklingen av nye ledelsesteorier på 1980 og 1990-tallet førte med seg nye teorier for å organisere og evaluere det offentlige; New Public Management (NPM), som betyr at offentlige myndigheter tar i bruk ideer fra privat næringsliv (Thorsen, 2015). For høyere utdanning har det utviklet seg en publikasjonsøkonomi, der det offentlige har innført strengere kontroll på sine investeringer ved å måle forskningsresultater. I denne publikasjonsøkonomien er det forskningsartikler og siteringer som blir omgjort til målbare verdier (Hjerpe, 2014).

John Bryson, Barbara Crosby og Laura Bloomberg (2014) er blant de som mener det også kan være negative sider ved å fokusere kun på NPM, markedskrefter og økonomiske mål. De mener deler av det offentlige de senere år har fått øynene opp for at fokus på prestasjonsmålinger kan føre til en svekkelse av samfunnsverdier som demokratisk engasjement og medborgerskap (Bryson mfl., 2014). NPM og nye digitale muligheter har gitt regjeringer og ledelse i det offentlige nye muligheter for å måle og evaluere forskning, men det har også vært en utvikling mot økt tverrfaglig samarbeid og mulighet for raskere utveksling av informasjon (Ryste, 2011).

Regjeringens ønske om både å kunne måle verdien av forskning og samtidig bevare forskningens samfunnsnytte førte i Norge blant annet til etableringen av forskningsadministrasjonssystemet: Current Research Information System in Norway (Cristin) i 2011. Cristin, eller Det nasjonale forskningsinformasjonssystemet, er et felles forskningsinformasjonssystem for helsesektoren, instituttsektoren og universitet- og høyskolesektoren. De kan sees på som et viktig hjelpemiddel i prosessen for å øke verdien av norsk forskning og skal være med på å effektivisere og utvikle nye måter å organisere administrasjon og infrastruktur rundt forskningssektoren (Cristin, udatert-a).

Cristin arbeider for å øke forskningens verdi og samfunnsnytte blant annet ved å effektivisere bruken av ressurser, som å jobbe for integrering av deres systemer med andre relevante systemer, og ved å arbeide for å øke andelen offentlig finansiert forskning som er åpent tilgjengelig for alle, såkalt Open Access (OA) (Cristin, 2015; St.meld. 18 (2014-2015), 2015). OA betyr enkelt forklart at vitenskapelige publiseringer gjøres gratis tilgjengelig på internett (Suber, 2012).

1.1 Problemstilling

I juni 2016 ble det publisert en rapport til Kunnskapsdepartementet: «Forslag til nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater» (Brekke, 2016). Den omhandler aspekter å fokusere på for å øke OA, og blant dem Cristins rolle som den nasjonale pådriveren for OA. Rapporten nevnte ikke fagbibliotekenes mulige roller i dette arbeidet, og denne manglende interessen adresserte tre fagbibliotekarer; Elin M. Fiane, Laila Aksetøy og Siri Sæther (2016), i en artikkel i bransjetidsskriftet, Bok og Bibliotek. De hevder at fagbibliotek allerede har oppgaver knyttet til Cristin-rapportering og har kompetansen som kreves for å bidra til OA, som å administrere vitenarkiv, tilby forskerstøtte, kunnskap om forskningsetikk og som utgivere og tilgjengeliggjørere av forskningsresultater. De mener også at fagbibliotekene ser viktigheten av å støtte opp om OA som innkjøpere, siden de lenge har slitt med økte kostnader knyttet til innkjøp av tidsskrifter. I følge Fiane et al. bør fagbibliotekene være med som samarbeidspartnere i videre arbeid for å forbedre Cristin, og de anser denne rollen som viktig også for å styrke fagbibliotekenes legitimitet (Fiane mfl., 2016). Jeg synes Fiane et al. stiller interessante spørsmål i artikkelen og valgte derfor å fokusere min bacheloroppgave på fagbibliotekenes oppgaver ovenfor Cristin.

Fagbibliotekenes roller for OA og den generelle utviklingen innen høyere utdanning med tanke på teknologi og evaluering av forskningsresultater, gir fagområder som tradisjonelt har stått sterkt innen bibliotek og informasjonsvitenskap økt viktighet. Offentlige myndigheter anser verdien av forskning og formidling av kunnskap som stadig viktigere, og derfor er det viktig for fagbibliotek å være en del av forskningens økosystem, eller kretsløpet rundt forskningen. Dette var bakgrunnen for valg av tema for min bacheloroppgave, og jeg valgte derfor å utføre en spørreundersøkelse om hvilke oppgaver universitets- og høyskolebibliotekene (UH-bibliotekene) har i forhold til Cristin, og hvilke synspunkter

bibliotekarene har om hvorvidt disse oppgavene kan være med på å forsterke, fornye og legitimere deres oppgaver.

Problemstilling:

Hvilke oppgaver relatert til Cristin har UH-bibliotekene, og hvordan oppfatter de bibliotekansatte disse oppgavene?

Gjennom denne undersøkelsen ønsker jeg også å finne svar på om oppgavene knyttet til Cristin kan være med på å legitimere og forsterke UH-bibliotekenes rolle internt i institusjonen og eksternt i forhold til samfunnet og myndighetene.

1.2 Oppgavens struktur

Oppgaven består av seks kapitler. I første kapittel introduseres temaet for oppgaven og problemstillingen. I kapittel to presenterer jeg relevant bakgrunn og rammeverk om bevilgningssystemet for forskning ved universitet og høyskoler i Norge. Her introduseres også forskningssystemet Cristin, og deres mandat i forhold til forskningssektoren. I kapittel to diskuterer jeg også begreper og forskning knyttet til fagbibliotekenes mulige roller og ansvar ovenfor Cristin. Kapittel tre inneholder metode og teori knyttet til spørreundersøkelser og datainnsamling. I kapittel fire presenterer jeg resultatene fra datainnsamlingen, og i kapittel fem sammenlikner jeg resultatene mot funn fra teorien. Oppgaven avsluttes i kapittel seks med en konklusjon og forslag til videre undersøkelser.

I denne oppgaven bruker jeg begrepene; bibliotek, fagbibliotek og UH-bibliotek, for å betegne bibliotek i universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren).

2 Bakgrunn og rammeverk

I dette kapitlet presenteres bevilgningssystemet for forskning ved universitet og høyskoler i Norge og Den norske publiseringsindikatoren. Jeg vil også trekke frem relevant teori knyttet til bibliometri, Current Research Information System (CRIS) og vitenarkiv, før forskningsinformasjonssystemet Cristin introduseres. Til sist presenterer jeg også begreper og forskning knyttet til fagbibliotekenes mulige roller og ansvar ovenfor Cristin.

2.1 Bevilgningssystemet for forskning ved universitet og høyskoler i Norge

I Norge er bevilgningssystemet for universitet og høyskoler er delt opp i et basisbasert- og et resultatbasert-finansieringssystem (St.meld. 18 (2014-2015), 2015). Den norske Publiseringsindikatoren brukes som grunnlag for resultatbasert fordeling (RBO), for deler av forskningsbudsjettet fra Kunnskapsdepartementet (Prop. 1 S (2016–2017), 2017). Publiseringsindikatoren, populært kalt tellekantsystemet, er et system for å beregne poeng på grunnlag av publisert forskning. Publikasjonspoengene beregnes ut fra nivå på publikasjonskanal, type publikasjonsform og de utregnes også i forhold til antall forfattere. Godkjente publiseringskanaler er delt opp to nivåer. Nivå 2, som gir flest poeng, inneholder de 20 prosent faglig ledende innen sitt fagfelt (Cristin, 2011; Norsk senter for forskningsdata & Universitets- og høyskolerådet, udatert). Publiseringsindikatoren er den eneste av de resultatbaserte indikatorene som måler forskning, og den er per dags dato den eneste som bruker bibliometriske metoder (Prop. 1 S (2016–2017), 2017; St.meld. 18 (2014-2015), 2015).

Systemet rundt publiseringsindikatoren er komplekst og omfattende. Det er regjeringen ved Kunnskapsdepartementet som har lagt de politiske føringene, gitt oppgavene og fordelt ansvaret videre til ulike organisasjoner. Videre er det Det nasjonale publiseringsutvalget (NPU) hos Universitets- og høyskolerådet (UHR) som har ansvar for publiseringsindikatorens faglige forvaltning. De har delegert ansvaret for nominering av publiseringskanaler til fagspesifikke fagorgan, men det er NPU som er ansvarlige for godkjenning av publiseringskanalene (Norsk senter for forskningsdata & Universitets- og høyskolerådet, 2016a, udatert; Universitets- og høyskolerådet, udatert-a). Norsk Senter for forskningsdata (NSD) er ansvarlige for publisering av oversikten over godkjente og tellende vitenskapelige publiseringskanaler og hvilke nivå de tilhører. Det er til NSD man legger inn forslag for nye

publiseringskanaler. Registrering av publisering og beregning av poeng gjøres ved å registrere forskningen i Cristins publikasjonsdatabase, Norsk vitenskapsindeks (NVI) (Norsk senter for forskningsdata & Universitets- og høgskolerådet, udatert). NVI-data importeres til Database for statistikk om høgre utdanning, og det er disse dataene om publiseringspoeng som danner grunnlag for RBO i forskningsbudsjettene fra Kunnskapsdepartementet (Cristin, 2016b).

2.2 Bibliometri

Sentralt i utregningen av RBO basert på publiseringsindikatoren ligger analyse av vitenskapelige artikler ved bruk av kvantitative analysemetoder, såkalt bibliometri. Alan Pritchard definerte i 1969 begrepet bibliometri som: «The application of statistical and mathematical methods to books and other media of communication» (Pritchard, 1969). Bibliometri kan blant annet brukes for å vise vitenskapelig og teknologisk utvikling innen fagfelt, institusjoner eller nasjoner (Rehn, Gornitzki, Larsson, & Wadskog, 2014).

Rådataene, eller variablene, for bibliometriske analyser er blant annet publikasjoner, forfattere og siteringer. Disse kan betraktes som bibliometriske indikatorer i seg selv eller brukes i utregningen av indikatorer (Kärki & Kortelainen, 1998). De gir en rask og forenklet beskrivelse av virkeligheten, og uttrykker forskningskvalitet i en konkret tallverdi (Cronin & Sugimoto, 2015; Rehn mfl., 2014). Det er viktig å være klar over denne forenklingen, som medfører begrensinger på hva bibliometri kan vise. I tillegg bør det brukes standard indikatorer, for det gir sammenlikninger mer validitet (Cronin & Sugimoto, 2015).

Publiseringsindikatoren kan brukes som en bibliometrisk indikator, som viser hvordan utviklingen av vitenskapelige publikasjoner er i Norge (Sivertsen, 2008). Tilgang på gode bibliografiske data, såkalte metadata, er viktig for å sitte igjen med gode bibliometriske resultater. Cristin-systemet brukes som kilde for rådata.

2.3 CRIS

Det produseres forskningsresultater i et stadig økende tempo. Man snakker om en «tsunami of papers» eller en «data tsunami» (Jeffery, Clements, De Castro, & Luzi, 2014). Dette har ført

til at myndigheter og forskningsadministrasjoner i flere land har måttet etablere ulike teknologiske støttetjenester for å håndtere flommen av forskningsinformasjon. Et eksempel på en slik støttetjeneste er Current Research Information System (CRIS). CRIS er et forskningsadministrasjonssystem eller et forskningsinformasjonssystem, som kan brukes som et hjelpemiddel for å holde oversikten over forskningsaktivitet. Det er en database som samler inn forskningsdata fra flere kilder, for deretter å bearbeide, bevare og formidle bibliografisk informasjon basert på disse dataene. CRIS gir søkbare bibliografiske data, og det både effektiviserer rapporteringen og bruken av forskningsresultatene. Når metadata om forskning gjøres tilgjengelig og blir sett i sammenheng med annen forskning, settes den i kontekst (Guskov, Zhizhimov, Kikhtenko, Skachkov, & Kosyakov, 2014; Pinto, Simões, & Amaral, 2014). Metadata fra CRIS kan også vise virkning av forskning og verdien av bevilgningene, enten i rene tall eller som datagrunnlag for utregninger av bibliometriske indikatorer. Dette kan brukes av myndigheter og ledelse for å evaluere, sammenlikne eller legge nye strategier (Jörg, Waddington, Jones, & Trowell, 2014).

CRIS kontra vitenarkiv

CRIS har mange fellestrekk med vitenarkiv. De er begge arkiv eller databaser som betjener og organiserer forskningsresultater, men de har utviklet seg fra to forskjellige behov og har opprinnelig ulike hensikter. CRIS er som regel databaser med kun bibliografisk metadata. Vitenarkiv er institusjonsbaserte databaser for fulltekstversjoner av faglige og vitenskapelige publikasjoner tilhørende institusjonen og er utviklet som del av virkemidlene for økt OA (De Castro, Shearer, & Summann, 2014; Marsh, 2015). Selv om de ofte brukes for å formidle OA, er det ikke selvsagt at alle vitenarkiv er åpne. En vanlig løsning er at de har en åpen og en lukket del. CRIS sin oppgave er å samle inn metadata om forskningsaktivitet for å støtte opp om beslutningsprosesser for administrasjonen, som for eksempel fordeling av midler eller forskertid. CRIS og vitenarkiv behandler forskningsresultater ulikt. Mens man i CRIS benytter forskningsresultater for å vise resultater av aktiviteter, er publikasjonene akademiske ressurser i vitenarkiv. I tillegg har ansvaret for CRIS ofte ligget hos administrasjonen, mens vitenarkivene har vært fagbibliotekenes oppgave. CRIS sin rolle i bevilgningsprosessen har medført en tradisjonelt sett sterkere og synligere posisjon internt i institusjonene enn vitenarkivene (De Castro mfl., 2014; Elbæk, 2012).

Vitenarkivene har også fått en mer fremtredende rolle de senere år ved at de har blitt viktige datakilder for kvantitative analyser av forskningsresultater i form av publikasjoner, som bibliometri (De Castro mfl., 2014; Fiane mfl., 2016; Hjerpe, 2014; Åström & Hansson, 2013). Sammen med en utvikling mot bedre interoperabilitet og metadatakvalitet mellom CRIS og vitenarkiv, har skillene mellom dem utviklet seg til å bli mer uklare enn før. Det er allikevel fortsatt vanlig å ha to forskjellige system, selv om integrasjonen mellom disse er bedret i den senere tid (De Castro mfl., 2014; Wenaas, Karlstrøm, & Vatnan, 2012).

2.4 Cristin

Norske styresmaktens ønske om oversikt over bruk av bevilgningene og stimulering til økt aktivitet innen forskning hadde allerede vært behandlet i flere Stortingsmeldinger da Cristin ble opprettet i 2011, som «Kvalitetsreformen» (St.meld.nr. 35 (2001-2002), 2002) og «Klima for forskning» (St.meld. nr. 30 (2008-2009), 2009). I sistnevnte ble behovet for oppfølging av regjeringens forskningspolitiske mål gjennom jevnlig rapportering trukket frem som årsak til planene for et forskningssystem. Dette systemet skulle være med på å sørge for effektiv utnyttelse av forskningsressursene og -resultatene, og generelt styrke norsk forskning- og utdanningssektor (St.meld. nr. 30 (2008-2009), 2009). Videre skulle det håndtere rapportering «...av vitenskapelige publikasjoner for alle institusjoner som får deler av finansieringen via Resultatbasert omfordeling (RBO)» (Cristin, 2017b). I 2008 opprettet Kunnskapsdepartementet en arbeidsgruppe med mål om å etablere en felles database for vitenskapelig publisering for universiteter, høyskoler, helseforetak og forskningsinstitutter (Sivertsen, 2008). Ordningen med rapportering av vitenskapelige publikasjoner ble etablert allerede i 2004, og publiseringsindikatoren ble innført i 2006. Fram til Cristin-systemet overtok rapporteringen, ble rapporteringen for universitet og høyskolesektoren utført ved hjelp av forskningsdokumentasjonssystemene Frida og Forskdok (Cristin, 2016b; St.meld. nr. 30 (2008-2009), 2009).

Franci Demšar og Primož Južnič (2014) mener myndighetenes ønske om å stimulere forskningen er noe av grunnen for opprettelsen av felles, nasjonale, semi-autonome enheter, som Cristin og andre forskningsadministrasjoner. Demšar og Južnič mener myndighetene de senere år har hatt en forventning om at offentlig finansiert forskning skal gi verdier tilbake til samfunnet og være samfunnsnyttig. Dette skaper behov for virkemidler for å styre

forskningen og for å evaluere forskningsresultater, som for eksempel bibliometri. Myndighetene ønsker å legge til rette for at forskningsmiljøet kan beholde den nødvendige graden av autonomi og derfor overlates kontrollansvaret over forskningen til ulike mellomledd. For Cristin fører dette til en dobbeltrolle. Først er de i et prinsipal-agent forhold der myndighetene er prinsipalen og de agenten. Deretter er de prinsipalen ovenfor forskerne, som da er agenten. Demšar og Južnič viser til Fredrik Åström og Joacim Hansson (2013), som sier at selv med mellomledd føler forskerne seg ofte overvåket av styresmaktenes krav, og dette kan gi uønskete insentiver og få uheldige utfall. Det er derfor viktig at slike overvåking oppfattes som rettferdig og åpen for innsyn, og man bør være klar over at slike mellomledd kan påvirke publiseringsmønster og forskningsmønster (Demšar & Južnič, 2014). Denne utfordrende rollen som et overvåkende mellomledd, ble også adressert i en masteroppgave om oppstarten av Cristin fra 2010 av Marte E. Ryste (2011). Cristins rolle ble av henne skildret som å befinne seg «...i skjæringspunktet mellom ulike samfunnsmessige institusjoner: fagbibliotek, forskningsinstitusjoner og det representative demokratiet» (Ryste, 2011, s. 112). Hun trekker også frem myndighetenes behov for bevis for forskningens samfunnsnytte, som en av grunnene bak etableringen av slike målings- og rapporteringssystem, og Cristins ansvar er å balansere myndighetenes ønske om kontroll med akademias behov for frihet (Ryste, 2011).

Organisasjonen Cristin

Cristin ble i januar 2017 slått sammen med Felles studieadministrativt tjenestesenter, og er nå underlagt Nasjonalt senter for felles systemer og tjenester for forskning og studier (CERES). Cristin-organisasjonen skiftet da navn til CERES Seksjon for forskningstjenester (Cristin, 2017a). Jeg velger allikevel å bruke det gamle navnet Cristin i oppgaven, siden dette er et godt innarbeidet navn. Kunnskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet, på vegne av regjeringen, har gitt Cristin oppdraget og ansvaret med å forenkle infrastrukturen rundt norsk forskning og øke forskningens samfunnsmessige verdi (Cristin, udatert-c). Cristins formål og hovedaktiviteter er å samle og gjøre tilgjengelig informasjon om norsk forskning, med særlig fokus på å sikre data av god kvalitet basert på vitenskapelig publisering i NVI. I tillegg skal de arbeide for økt OA-publisering. Cristin skal også forhandle konsortieavtaler og legge til rette for samarbeid og kostnadseffektive informasjonstjenester på vegne av deltakerinstitusjoner fra offentlig sektor (Cristin, 2015). Til sammen skal de bidra

bedre infrastruktur rundt forskning og «... legge til rette for at forskning i flere sektorer sees i sammenheng» (Cristin, 2014).

Teamene

Den administrative delen av Cristin, er delt opp i to team, Cristin-sekretariatet og CERES lisensavtaler og åpen tilgang (Cristin, 2017a, 2017d). Sekretariatet har ansvar for utvikling og drift av Cristin-systemet. De arbeider blant annet for å integrere applikasjoner og hjelpemidler for å lette arbeidet med Cristin-rapportering og for å bedre infrastrukturen rundt OA. (Karlstrøm & Wenaas, 2014; Wenaas mfl., 2012). Særlig aktuelt nå er arbeidet for å integrere rettighetsklareringer i Cristin-systemet, som for eksempel databasen SHERPA/RoMEO som inneholder oversikt over forlagenes rettighetsklareringer om publisering på nettet og selvkivering (FAQ - Publisher copyright policies & self-archiving, 2011).

CERES lisensavtaler og åpen tilgang har ansvar for å administrere «... konsortium med en rekke ulike leverandører av elektroniske ressurser til fag- og forskningsbibliotek i Norge, og er koordinator og pådriver for arbeid med åpen tilgang til forskningsresultater i Norge» (Cristin, udatert-f). De arbeider for OA blant annet ved å være ansvarlige for nettstedet openaccess.no og forvalte databasen Norwegian Open Research Archives (NORA). Openaccess.no er en informasjonsside om OA, og NORA er en felles, nasjonal søketjeneste for vitenarkiv for å synliggjøre norsk forskning (Cristin, udatert-d, udatert-e, udatert-g). Tidligere var CERES lisensavtaler og åpen tilgang delt opp i to team, men ble slått sammen i 2016. Sammenslåingen var et resultat av utviklingen som gjør det viktig å forhandle inn OA-elementene allerede i lisensavtalene ved innkjøp av elektroniske ressurser (Cristin, 2017d).

Cristin-systemet

Selve Cristin-systemet er delt opp i fire moduler; Forskningsresultat/NVI, forskerprofiler, prosjekt og forskningsenheter. Alle modulene er koblet sammen, og all informasjon i systemet er søkbart og åpent for alle. Dette er med på å gjøre kvalitetssikrede data om vitenskapelig publisering tilgjengelig for alle interesserte. Sammenkoblingen skal også minske unødvendig duplisering av data, og det gjør at Cristin-systemet kan brukes som datagrunnlag for statistikk (Cristin, 2015, udatert-a).

Forskningsresultater og Norsk vitenskapsindeks

Forskningsresultatmodulen inneholder alle typer dokumenterbare forskningsaktiviteter, både vitenskapelig og allmennrettet publisering. Norges nasjonale CRIS; NVI, er en separat del av denne modulen, og er et felles, nasjonalt punkt for rapportering av vitenskapelig publisering (Cristin, udatert-a). Da Cristin ble vedtatt var planene for etablering av NVI et sentralt punkt, som «...en felles publikasjonsdatabase for universitets- og høyskolesektoren, instituttsektoren og de regionale helseforetakene» (Kunnskapsdepartementet, 2010). Publikasjonsdataene kommer fra egenrapporterte referanser fra forskere, og via importering av «...publikasjonsdata for norske publikasjoner fra Scopus (Elsevier), Norart (Nasjonalbiblioteket) og Bibsys» (Cristin, 2016c). Det er bare publikasjoner som tilfredsstiller kravene for vitenskapelig publisering og gir uttelling i RBO, som kan registreres i NVI (Universitetet i Oslo, 2016a). Dette betyr at publikasjonen må presentere ny innsikt, være etterprøvbart, i et tilgjengelig format, være fagfellevurdert og publisert i en godkjent kanal.

Et av Cristins arbeidsområder er å bedre interoperabilitet mellom NVI og lokale vitenarkiv. Ved å integrere applikasjoner og hjelpemidler i forskningsresultatmodulen skal arbeidet med Cristin-rapportering og infrastrukturen rundt OA forenkles. Målet er å oppnå bedre integrasjon og automatisering, for slik å fremme forekomsten av OA i vitenarkiv. Samarbeid mellom NVI og NORA er også viktig for å sørge for at søkemotorer finner de åpne publiseringene i vitenarkivene, såkalt: Search Engine Optimization (SEO). Gjennom Cristin-systemet får publikasjonene kvalitetssikrede metadata som dermed øker synligheten for søkemotorer (Fiane mfl., 2016; Karlstrøm & Wenaas, 2014; Wenaas mfl., 2012).

Norges nasjonale løsning blir av Birgitte Jörg, Simon Waddington, Richard Jones og Stephen Trowell (2014) sammenliknet med Storbritannias mer kompliserte bevilgningsmodell. Norges Cristin-system, som har en CRIS på et felles nasjonalt nivå, er relativt uvanlig. Dette blir trukket frem som et godt eksempel på verdien og effektiviteten man kan oppnå ved å rapportere og analysere forskningsinformasjon på nasjonalt nivå. De fleste land velger å gjøre det omvendt; institusjonene har egne CRIS-databaser og informasjon sendes fra disse videre til nasjonalt nivå. Nina Karlstrøm og Lars Wenaas (2014) mener en stor fordel med den norske løsningen er at bibliografisk informasjon om forskning er åpent tilgjengelig for alle.

2.5 Fagbibliotekenes roller

Fagbibliotekene er som oftest ansvarlige for vitenarkivene. Fagbibliotekenes erfaring med forvaltning av digitale arkiv gjør at de har kunnskap og kompetanse om databaser, metadata, bibliografisk informasjon, publiseringsverktøy, store dokumentsamlinger og datasett (Cox, 2016; Demšar & Južnič, 2014; Sinclair, 2014; Åström & Hansson, 2013). Vitenarkiv er også viktige i arbeidet for økt OA, og er en av grunnene til at mange fagbibliotek har fått en mer aktiv rolle innen vitenskapelig kommunikasjon og datadeling (Hjerpe, 2014; Marsh, 2015; Sinclair, 2014). Både Fiane et al. (2016) og Ryste (2011) mener fagbibliotekene i Norge er viktig for OA, og Ryste sier at fagbibliotekene arbeidet for dette allerede før etableringen av Cristin. Interessen for OA kan også ansees som en naturlig forlenging av tradisjonelle oppgaver, siden fagbibliotekene har erfart hvor presset budsjettene deres har blitt på grunn av høye tidsskrifts-abonnementsutgifter (Fiane mfl., 2016; Frantzvåg, 2009; Gumpenberger, Wieland, & Gorraiz, 2012).

Vitenarkiv har også fått økt betydning de senere år som datakilder ved bibliometriske analyser, og det kan være med på å gi bibliotekene nye og viktige oppgaver. Rafael Ball og Dirk Tunger (2006) mener biblioteket må se på de nye mulighetene som støttespillere for forskningssektoren som en endring av forretningsmodellen for biblioteket. Bibliotekene kan bli mer synlige innad i institusjonen og ovenfor myndigheter ved å tilby tjenester knyttet til evaluering av vitenskapsresultater, som bibliometri (Ball & Tunger, 2006; Demšar & Južnič, 2014; Gumpenberger mfl., 2012; Åström & Hansson, 2013). Siden vitenarkiv og CRIS deler mange likheter og er blitt mer integrerte i den senere tid, er den bibliometriske kompetansen en del fagbibliotekene innehar verdifull for begge (De Castro mfl., 2014).

Fagbibliotekene er nøytrale og tverrfaglige, og de har derfor en unik posisjon i institusjonene innen høyere utdanning. Dette gjør de til en mulig felles samarbeidspartner og organisator for hele institusjonen. De kan få mer ansvar for publisering, formidling og evaluering, som kan være en mulighet for å styrke bibliotekets posisjon i institusjonene (Ball & Tunger, 2006; Cox, 2016; Gumpenberger mfl., 2012; Sinclair, 2014). Samtidig kan de nye rollene også være utfordrende, både med tanke på å skaffe seg nødvendig kompetanse og med tanke på legitimiteten for fagbiblioteket (Demšar & Južnič, 2014; Gumpenberger mfl., 2012; Åström & Hansson, 2013). Innen organisasjonsteori avhenger legitimiteten i stor grad av hvordan

sentrale aktører i omgivelsene oppfatter deg. I fagbibliotekenes tilfelle er det viktig at myndigheter, ledelse ved institusjonen og forskere opplever at fagbibliotekenes roller og ansvar samsvarer med deres forventninger (Jacobsen & Thorsvik, 2002).

3 Metode

Forskningsmetodikken jeg valgte for undersøkelsen er kvantitativ metode ved hjelp av en spørreundersøkelse. Jeg vil forklare teorien bak kvantitative undersøkelser, med særlig vekt på spørreundersøkelser som metode for datainnsamlingen. I teorien brukes begrepene spørreundersøkelse, spørreskjemaundersøkelse og det engelske låneordet; survey. Jeg velger å bruke begrepene spørreundersøkelse og spørreskjema.

3.1 Valg av metode

I forskning samler man inn data som gjenspeiler virkeligheten, og man kan skille mellom to forskningsstrategier, kvantitativ og kvalitative metode. Asbjørn Johannesen, Per Arne Tufte og Line Christoffersen forklarer at: «Dataene er noe vi skaper, og utgjør bindeleddet mellom virkeligheten og analysen av den» (Johannesen, Christoffersen, & Tufte, 2010, s. 36).

Kvalitativ metode samler inn myke data og gir tekstlige beskrivelser, for eksempel fra intervjuer. Myke data er oftest tekst, lyd eller bilder, som må tolkes. Kvantitativ metode gir beskrivelse av virkeligheten i tall og tabeller, og her samler man inn såkalte harde data. Harde data er enkelt forklart noe fra det virkelige liv som kan måles direkte ved hjelp av tall, men det er også vanlig å gjøre om en uklar virkelighet til målbare tall (Johannesen mfl., 2010).

Jeg valgte kvantitativ metode med datainnhenting ved hjelp av spørreundersøkelse, for med denne metoden kan man på kort tid samle inn svar fra mange respondenter. Når man samler inn harde data ved hjelp av spørreskjema, ønsker man å gjøre generelle fenomener konkrete. Man ønsker å gjøre virkeligheten standardisert og generalisert, og dette kalles operasjonalisering (Johannesen mfl., 2010).

3.2 Mål for undersøkelsen

Målet for undersøkelsen er å få et innblikk i hvilke oppgaver UH-bibliotek har knyttet til Cristin. Jeg ønsker også å undersøke hva bibliotekarene synes om Cristins brukervennlighet, både med tanke på Cristin-rapportering og konsortieavtaler. Gjennom undersøkelsen ønsker jeg å få et innblikk i bibliotekarenes meninger om OA og planene om ett felles nasjonalt vitenarkiv. Til sammen håper jeg å få et innblikk i hvor viktig bibliotekarene oppfatter UH-bibliotekets oppgaver ovenfor Cristin, og hvordan de mener eventuelle ansvarsområder kan

være med å påvirke legitimiteten internt i institusjonen. Det er også interessant å se om svarene varierer i forhold til om bibliotekene tilhører universitet eller høgskole, eller om svarene er avhengige av størrelsen på bibliotekene.

3.4 Forskningsdesign

Min undersøkelse er en tverrsnittsundersøkelse. Det er vanlig i en tverrsnittsundersøkelse å utføre en spørreundersøkelse på et stort, representativt utvalg i et begrenset tidsrom, der hver respondent spørres en gang. Informantene gir informasjon om hvordan et eller flere fenomen er, eller forholder seg til hverandre, på et det aktuelle tidspunktet. Tverrsnittsundersøkelser kan derfor ikke forklare årsakssammenhenger. Om man utfører gjentatte tverrsnittsundersøkelser, det vil si samme undersøkelse på ulike tidspunkt, kan man få sammenliknbare data og slik studere endringer over tid. (Johannessen mfl., 2010; Mordal, 1989; Ringdal, 2013). Jeg har valgt et elektronisk spørreskjema, Nettskjema, og har ved hjelp av det samlet inn kvantitative data som gir et øyeblikksbilde av UH-bibliotekansattes interaksjon Cristin.

3.5 Populasjon og utvalg

Populasjonen for denne undersøkelsen er ansatte ved UH-bibliotek som utfører oppgaver knyttet til Cristin-systemet. Det er vanskelig å tallfeste denne populasjonen, for noen UH-bibliotek har få eller ingen oppgaver knyttet til Cristin, mens andre har flere oppgaver. Noen institusjoner har sentralisert flere av oppgavene, slik at det er få personer som utfører mye arbeid. Hos andre institusjoner er oppgavene spredd utover flere ansatte. Derfor valgte jeg å sende ut spørreundersøkelsen til alle universitet og høgskolers campus-bibliotek. Spørreundersøkelsen ble sendt ut ved hjelp av epost, til totalt 127 epostadresser. Enkelte institusjoner hadde epostsystemer som filtrerte ut spørreundersøkelsen. Noen av epostadressene ble også ansett som ugyldige av Nettskjema. Dette førte til at det initiale utvalget mitt, antallet sendte skjema, ble 114. I tillegg fikk jeg hjelp av min veileder og hennes kontakter med å sende ut spørreskjemaet direkte til aktuelle personer i noen av institusjonene som hadde epostsystemer som avviste den første utsendelsen. De åtte ekstra besvarelsen gav økt svarprosent og bedre bredde i besvarelsene.

Utvalget kunne vært mer presist om jeg hadde hatt tilgang til personlige epostadresser for alle ansatte ved UH-bibliotekene som utfører arbeid knyttet til Cristin. Å skaffe til veie slik informasjon var dessverre utenfor rammene til denne oppgaven.

3. 6 Innhenting av data

Tove Mordal (1989) sier spørreundersøkelse betyr overblikk, mens Ringdal sier en spørreundersøkelse er «...en standardisert utspørring av et stort representativt utvalg av personer»(Ringdal, 2013). I en kvantitativ spørreundersøkelse samler man inn data, såkalt primærdata, ved hjelp av et selvutfyllingsskjema. I følge Roger Sapsford (2007) gir standardiserte, forhåndsbestemte spørsmål sammenlignbare svar på konkrete spørsmål, og han mener spørreundersøkelser er nyttige når man vil undersøke respondenters holdninger. Liten grad av nærhet gjør at respondenten får følelsen av anonymitet, og det kan være med på å få respondenten til å svare ærligere og mer utfyllende. Ulempen ved spørreskjema er at man må vite hva man vil finne ut av før man sender ut skjemaet siden man ikke kan følge interessante spor eller komme med oppfølgingsspørsmål (Johannessen mfl., 2010; Mordal, 1989; Ringdal, 2013).

Jeg har, som nevnt, benyttet meg av en web-basert spørreundersøkelse, Nettskjema fra Universitet i Oslo. Det er et elektronisk spørreskjema der respondentene besøker en nettside og fyller inn svar der, og dataene blir der samlet inn digitalt. Spørreundersøkelsen min er strukturert med bruk av filterspørsmål der det bare er de som oppfyller betingelsen, som blir vist oppfølgingsspørsmålet. Dette gjør Nettskjema ryddig og enkelt å forholde seg til for respondentene, og kan bidra til å gjøre respondentene mer positivt innstilt. Nettskjemaet har også den fordelen at respondenter kan svare når det passer for dem, og det gir dem mulighet for å reflektere over spørsmålene og svaralternativene (Mordal, 1989).

Kostnadmessig er nettbaserte skjema billige å sende ut til mange, og innsamlede data er lette å registrere og evaluere. Når dataene lagres automatisk reduseres risiko for feil. De er også tidsmessig raske å sende ut og analysere. En ulempe med elektroniske skjema er at man ofte får lav svarprosent, kontra personlig utdelte skjema (Mordal, 1989; Ringdal, 2013)

3.7 Diskusjon rundt valg av metode

Jeg ønsket å få et øyeblikksbilde over respondentenes holdninger og oppgaver og valgte derfor å utføre en kvantitativ undersøkelse. Undersøkelsen kunne også vært utført ved hjelp av kvalitativ metode, da ville kvalitative intervju vært passende. Ulempen er at kvalitative intervjuer er mer tidskrevende å utføre, og jeg ville derfor ikke rukket så mange respondenter. Fordelen er at man får innsikt hva som påvirker respondentene og deres tanker bak svarene, men ved valg av metode vil det alltid være en avveining mellom fordeler og ulemper (Ringdal, 2013). Jeg har valgt å ha innslag av kvalitativ metode ved bruk av åpne spørsmål i spørreskjemaet. Siden jeg fortsatt er student og ikke har førstehåndskunnskap om arbeidet med Cristin, kan det være det en fordel at respondentene kan utforme noen av svarene selvstendig og komme med viktig tilleggsinformasjon. Det åpner for uforutsette svar, såkalt serendipity (Johannessen mfl., 2010).

Jeg mener at valg av spørsmål og formulering av disse er tilfredsstillende for å besvare problemstillingen i denne bacheloroppgaven. Jeg hadde ikke noen tidligere undersøkelser om temaet å bygge spørreundersøkelsen min på. Det hadde vært en fordel å kunne basere seg på tidligere undersøkelser, for det ville gitt bedre standardisering.

Når man undersøker et fenomen er det alltid en fordel å bruke flermetodedesign, såkalt triangulering. Grunnet denne oppgavens begrensninger av tid og ressurser var det ikke mulighet for en triangulering.

3.8 Arbeidet med utsendelse av spørreskjema

Da jeg begynte arbeidet med spørreundersøkelsen var jeg usikker på hvordan jeg kunne hente inn svar fra aktuelle bibliotekansatte som hadde oppgaver knyttet til Cristin. Jeg vurderte først å sende ut spørreundersøkelsen til superbrukere av Cristin, men da ville jeg ikke fått svar fra kun bibliotekansatte. Derfor valgte jeg å hente inn epostadresser fra alle campus-bibliotekene ved universitet og høyskoler i Norge som utfører forskning. Oversikt over institusjoner fant jeg hos UHR (Universitets- og høyskolerådet, udatert-b). Epostadressene til campus-bibliotekene hentet jeg fra institusjonenes nettsider. Spørreundersøkelsen ble sendt ut 1.mars og var aktiv til 24.mars. Etter 14 dager hadde jeg fått inn 27 svar. Siden dette var litt lav

svarprosent, valgte jeg å sende en påminnelse 15. mars. Ifølge Dag Ingvar Jacobsen (2015) kan puring øke svarprosenten med 3-10 prosent. Før jeg sendte ut påminnelse gikk jeg gjennom svarene og valgte å sende ut puring bare til de institusjonene der mindre enn en fjerdedel av campusene hadde svart. Det ble sendt ut 26 puringer. I tillegg ble det sendt ut ekstra invitasjoner direkte til ansatte ved to institusjoner der jeg manglet svar og hvor epostsystemene hadde filtrert ut eposten med spørreundersøkelsen i hovedutsendelsen. Til sammen fikk jeg inn 40 besvarelser.

Personvern og informasjonstekst

I forkant av utsendelsen av spørreundersøkelsen sendte jeg en søknad til personvernombudet ved NSD, og undersøkelsen ble vurdert til å tilfredsstille kravene i personopplysningsloven. Spørreundersøkelsen ble fulgt av en informasjonstekst som informerte om temaet for bacheloroppgaven og hensikten med undersøkelsen. Den opplyste også om at undersøkelsen var anonym og godkjent av personvernombudet. Informasjonsteksten ligger som vedlegg 2.

Pilot

Før spørreundersøkelsen ble sendt ut foretok jeg en prøving av den ved å sende prototypen til to ansatte ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA). Tilbakemeldingene jeg fikk var veldig nyttige, og jeg foretok noen små endringer for å gjøre skjemaet tydelig og forståelig.

Utforming av skjemaet

Mordal (1989) sier utformingen og utseendet til spørreundersøkelsen er det første som møter respondenten, og deres tolkning påvirker svarene deres. Johannesen et al. (2010) mener det derfor er viktig at skjemaet er forståelig og relevant. Språket bør være nøytralt og enkelt, for å gjøre respondentene positivt innstilt og unngå tvetydighet. Jeg prøvde også å unngå både negativt og sosialt ladede spørsmål, for slike kan gjøre respondentene ukomfortable og negativt innstilt til undersøkelsen. Antall spørsmål bør også begrenses, siden erfaring viser at man får lavere svarprosent jo mer tidkrevende spørreundersøkelsen virker. Siden det i dagens samfunn blir sendt ut mange spørreundersøkelser er det viktig å gjøre undersøkelsene klare og forståelige (Johannesen mfl., 2010).

Spørreskjemaet er semistrukturert. Det betyr at det er en blanding av prestrukturerte spørsmål og åpne spørsmål. Jeg valgte flest prestrukturerte spørsmål fordi forhåndsdefinerte svar er enklere å analysere, og det er da lettere å sammenlikne data statistisk og generalisere resultatene. I tillegg oppfattes prestrukturerte spørsmål som enklere å fylle ut av respondentene, og dette bidrar til høyere svarprosent. Samtidig må man være klar over at prestrukturerte spørsmål kan føles begrensende for respondenter som ikke føler de får svart «rett». (Johannessen mfl., 2010). Innslagene av åpne spørsmål er mer krevende å bearbeide, men respondentenes egne beskrivelser kan gi mer utfyllende informasjon og bedre innsikt i emnet (Mordal, 1989). Ulempen er at det kan være færre som svarer på åpne spørsmål, siden det er mer krevende å formulere svar og tar lengre tid. (Johannessen mfl., 2010).

Spørreskjemaet består av et rammeverk på 16 spørsmål. Disse spørsmålene er obligatoriske. Noen av spørsmålene er filterspørsmål og har i tillegg betingede tilleggsspørsmål, som dermed ikke er obligatoriske for alle (Mordal, 1989). Totalt er det 33 spørsmål. Av disse 33 spørsmålene har 13 forhåndsgitte og prekodete svaralternativer, mens 17 av spørsmålene er åpne spørsmål der respondentene kan svare med egne ord. Tre av spørsmålene bruker en Likert-skala som måler respondentenes holdninger (Johannessen mfl., 2010; Mordal, 1989; Ringdal, 2013).

Nettskjema

Undersøkelsen er laget i Nettskjema fra Universitetet i Oslo (UiO). I tillegg til å sette meg inn i retningslinjene til personvernombudet har jeg lest retningslinjene fra UiO om datainnsamling ved bruk av Nettskjema (Universitetet i Oslo, 2016b). Jeg valgte å bruke min studentepost ved utsendelse av spørreundersøkelsen, siden den er tilknyttet en utdanningsinstitusjon. Spørreundersøkelsen ligger som vedlegg 1.

4 Resultater

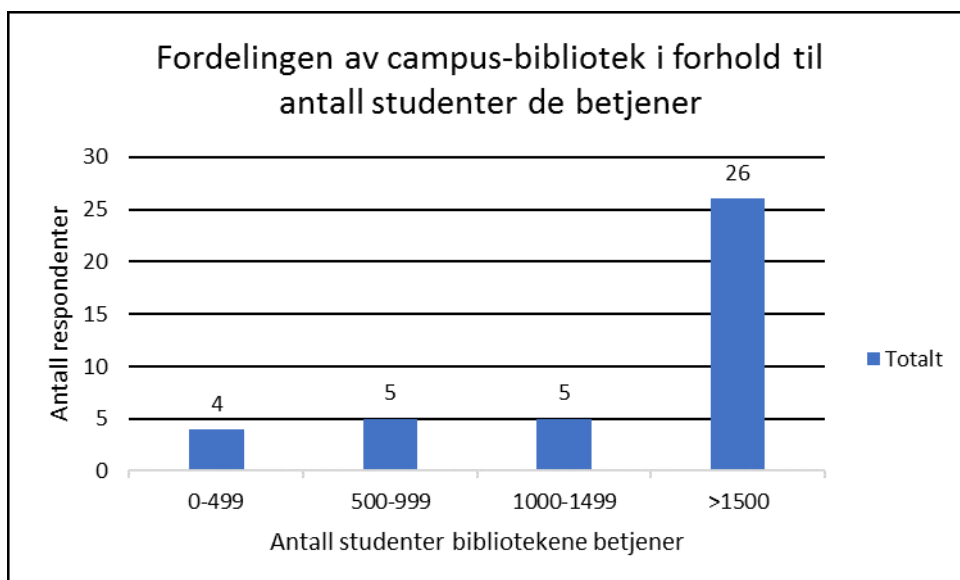
I dette kapitlet vil jeg presentere svarene jeg fikk inn fra spørreundersøkelsen. Jeg vil forsøke å gruppere de kvalitative svarene fra de åpne spørsmålene der det er mulig.

4.1 Respons på spørreundersøkelsen

Det var 114 campus-epostadresser som mottok undersøkelsen. Av de 114 var det 32 som besvarte spørreundersøkelsen. Dette gav en svarprosent på 28 prosent. I tillegg ble det sendt ut ekstra invitasjoner til to institusjoner der jeg manglet svar og som ikke hadde mottatt eposten med spørreundersøkelsen i hovedutsendelsen. Dette gav åtte ekstra besvarelser, og totalt 40 besvarelser. Hvis man går ut fra at jeg da nådde 122 respondenter, 114 fra det originale utvalget og de åtte ekstra besvarelsene, ble svarprosenten 33 prosent.

4.2 Presentasjon av respondentene

Totalt kom det inn 40 besvarelser. Av de tilhører 17 universitetsbibliotek og 23 høgskolebibliotek. Det er 65 prosent av respondentene som tilhører bibliotek som betjener 1500 studenter eller flere, mens fordelingen er ganske jevn for de andre kategoriene, som vist i Figur 1.

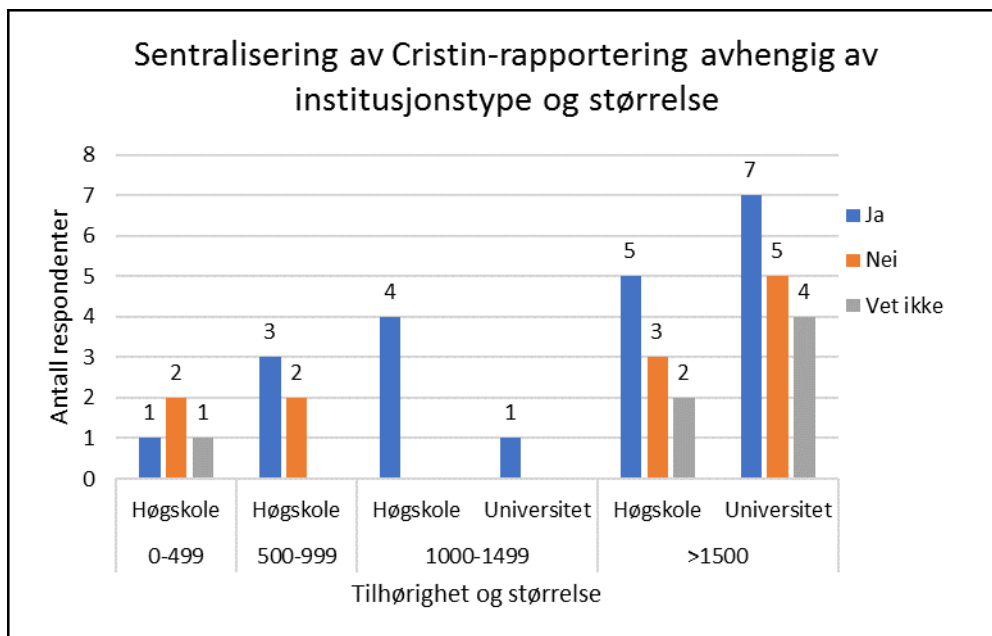

Figur 1 Antall studenter campus-bibliotekene betjener

4.3 Rapportering

På spørsmålet om Cristin-rapportering er sentralisert når det er flere campus-bibliotek ved institusjonen, er det så vidt halvparten, 21 respondenter, som bekrefter det. En av disse respondentene forklarer at delvis sentralisert ville vært mer korrekt, og en respondent svarer at de har et rapporteringsteam som deltar i rapporteringen. 12 respondenter svarer; Nei, og 7 respondenter svarer; Vet ikke.

Når man ser på om Cristin-rapportering er sentralisert avhengig av størrelse og om biblioteket tilhører et universitet eller en høyskole, ser man i Figur 2 at ansvaret er oftere sentralisert hos de store UH-bibliotekene. Det var ingen små universitetsbibliotek med i undersøkelsen.

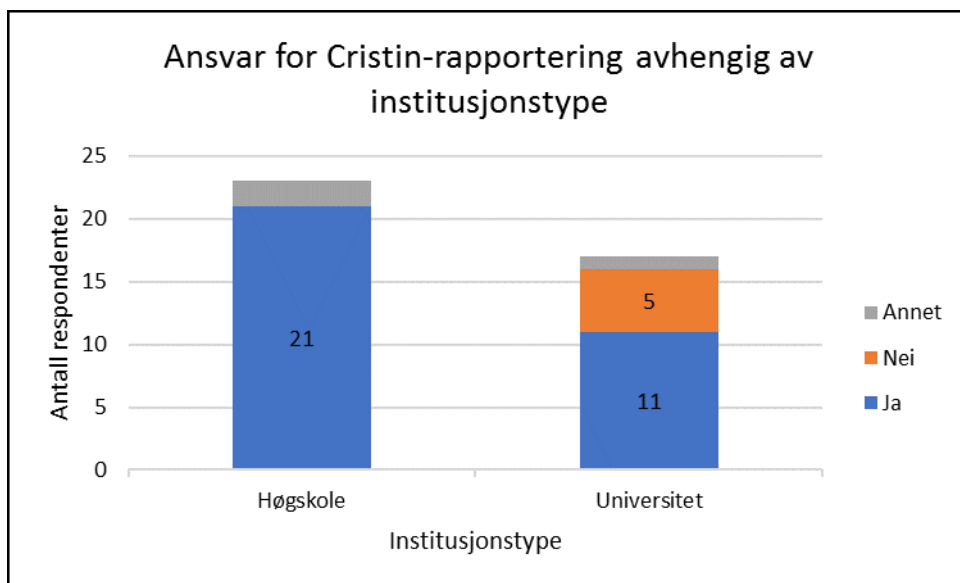
Figur 2 Sentralisering av Cristin-rapportering avhengig av institusjonstype og størrelse.

63 prosent av respondentene har skriftlige rutinebeskrivelser for Cristin-rapportering. 20 prosent av respondentene; Vet ikke, og 17 prosent av respondentene svarte at de ikke hadde rutinebeskrivelser. En av respondentene som svarte; Nei, sier de ikke har egne men bruker Cristins-rapporteringsinstrukser.

For 80 prosent av respondentene er det UH-bibliotekene som er ansvarlige for Cristin-rapportering ved institusjonen. 13 prosent av respondentene svarer de ikke har dette ansvaret,

og syv prosent svarer Annet. I siste kategori utdyper noen respondenter bibliotekets rolle, og de svarer de har kontrollansvar før rapportering til departementet, delt ansvar med Forsknings og Undervisningsadministrasjonen eller delt ansvar med forskningsleder. Det vil si at for 88 prosent av respondentene er det biblioteket som helt eller delvis har ansvaret for Cristin-rapportering.

Hvis man ser om Cristin-ansvaret avhenger av tilhørighet, ser man i Figur 3 at 91 prosent av høgskolebibliotekene har helt eller delvis ansvar. Mens for universitetsbibliotekene er det 65 prosent av respondentene som har ansvar for Cristin-rapportering.

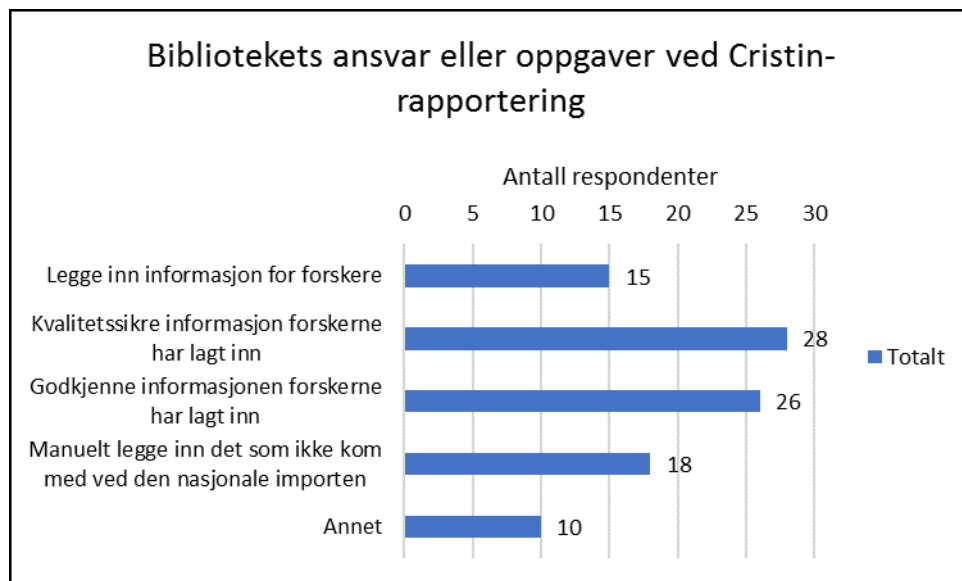

Figur 3 Ansvar for Cristin-rapportering avhengig av institusjonstype.

Deretter kom fire spørsmål som var filterspørsmål som kun ble stilt respondentene som svarte bekreftende på at UH-biblioteket var ansvarlige for Cristin-rapportering. Første spørsmålet spør om bibliotekets rolle i forhold til Cristin er formalisert gjennom skriftlige prosesser eller dokumenter. Av de 32 respondentene som svarte på dette spørsmålet, er det 69 prosent som svarer bekreftende på dette spørsmålet. 25 prosent av respondenter svarer; Vet ikke, og seks prosent svarer; Nei.

Det andre betingede spørsmålet handler om hvilke ansvar eller oppgaver UH-bibliotekene har ved Cristin-rapportering. Resultatene er vist i Figur 4. Det bibliotekene oftest gjør er å

Kvalitetssikre informasjon forskerne har lagt inn og Godkjenne informasjonen forskerne har lagt inn, med 28 og 26 avkryssninger.

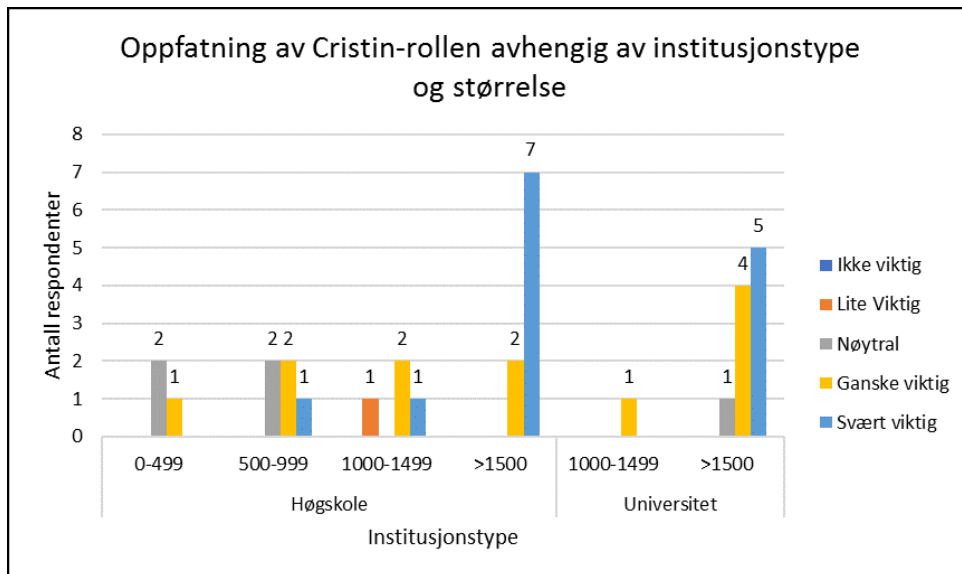

Figur 4 Bibliotekets ansvar eller oppgaver ved Cristin-rapportering

Det tredje oppfølgingsspørsmålet er et åpent svaralternativ som gav respondentene som krysset av for Annet, anledning til å utdype ansvaret sitt. Av respondentene som svarte, ble administrative oppgaver nevnt av flere respondenter. Noen respondenter svarte at de bruker NVI-rapportene som grunnlag for intern-rapportering, og andre respondenter sa at de passer på rettighetsklareringene ved OA-publisering. I tillegg ble det nevnt at biblioteket er ansvarlig for frister og nivåer ved Cristin-rapportering, enten ved at de har et rapporteringsteam eller som institusjonelle superbrukere. En respondent sier dette gjør biblioteket til et bindeledd mellom Ceres og resten av organisasjonen.

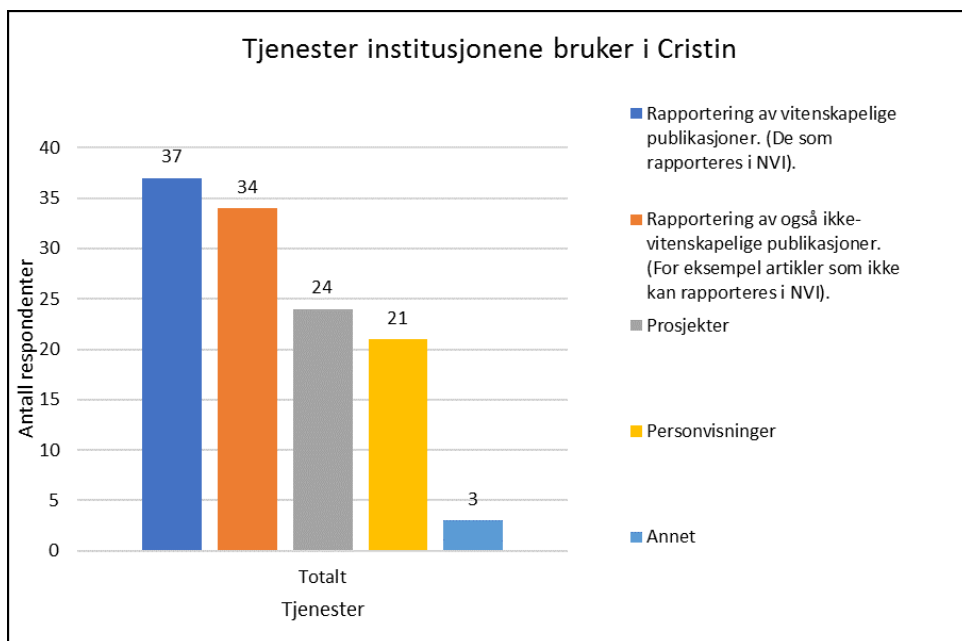
Det siste av de betingede spørsmålene som kun ble stilt til de bibliotekene som var Cristin-ansvarlige, handler om hvor viktig respondentene synes Cristin-rollen var for bibliotekets posisjon i institusjonen. Av de 32 respondentene som svarte på dette spørsmålet, synes 81 prosent av disse bibliotekets rolle ovenfor Cristin er ganske eller svært viktig for institusjonen. Det er ingen respondenter som anser rollen som Ikke viktig.

Hvis man ser på hvordan Cristin-rolle oppfattes avhengig av bibliotekenes størrelse og tilhørighet, ser man Figur 5 at den oppfattes som viktigst blant de store bibliotekene.

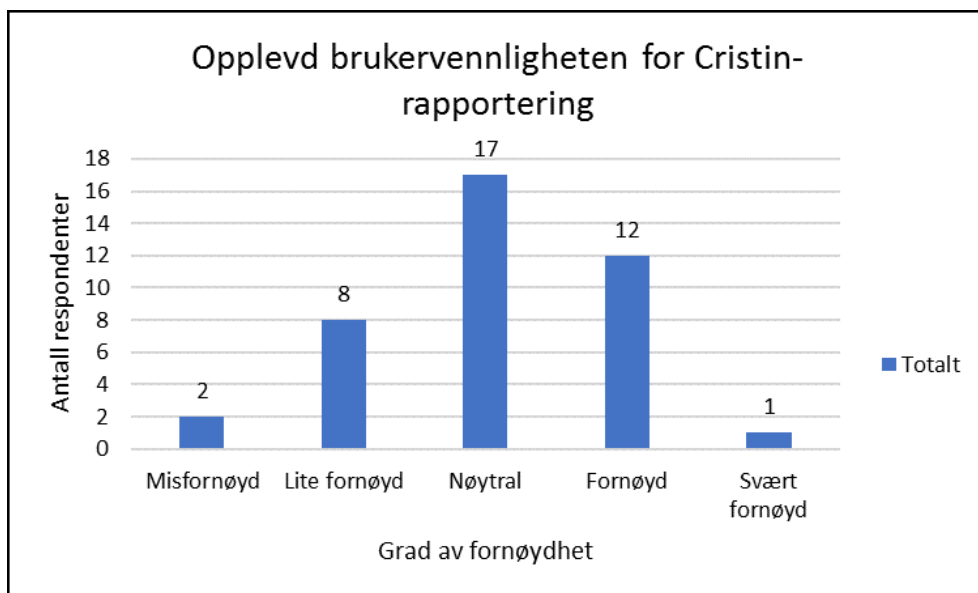
Figur 5 Oppfatning av Cristin-rolle avhengig av institusjonstype og størrelse.

Figur 6 viser svarene på flervalgsspørsmålet om hvilke funksjoner institusjonen bruker i Cristin. 37 respondenter svarer at de bruker rapportering av vitenskapelige publikasjoner. 34 respondenter bruker Cristin til rapportering av også ikke-vitenskapelige publikasjoner. 24 respondenter bruker det til prosjekter, 21 respondenter bruker personvisninger og tre respondenter svarer Annet. Blant de utfyllende svarene på Annet svarer en respondent at bidragsyteren selv registrerer mediabidrag. En annen kommenterer at de bruker funksjonene «... med varierende grad av tvang/frivillighet».

Figur 6 Tjenester institusjonene bruker i Cristin.

43 prosent av respondentene er Nøytrale til brukervennligheten for Cristin-rapportering, som vist i Figur 7. 33 prosent av respondentene er Fornøyde eller Svært fornøyde, og det er 25 prosent som er Misfornøyde eller Lite fornøyde med brukervennligheten.

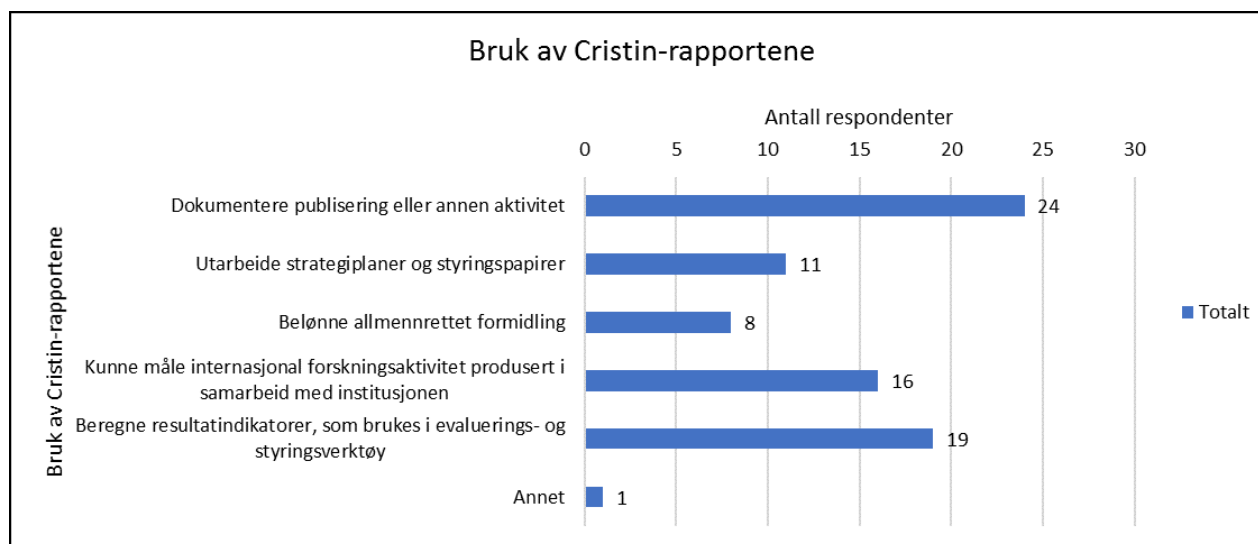

Figur 7 Opplevd brukervennlighet for Cristin-rapportering

Det er flere respondenter som svarer utfyllende på det åpne kommentarfeltet om brukervennligheten for Cristin-rapportering. Flere respondenter mener brukervennligheten er for dårlig. De klager på et brukergrensesnitt som det er vanskelig å orientere seg i, særlig for eldre forskere. Noen respondenter svarer at brukervennligheten knyttet til Cristin-rapportering er grei, men de er allikevel misfornøyd med andre funksjoner i Cristin-systemet. Flere forventer forbedringer med den nye versjonen; Cristin 2.0. En respondent ønsker seg mulighet for integrert kommunikasjonen mellom superbrukere i systemet. Noen respondenter svarer at de ikke har oppgaver knyttet til Cristin-rapportering.

Neste spørsmål omhandler om institusjonen bestiller eller henter ut data fra Cristin-basen, som for eksempel rapporter over sampublikasjoner. 63 prosent av respondentene henter ut slike rapporter. 18 prosent henter ikke ut, og de resterende 19 prosent Vet ikke om institusjonen henter ut rapporter.

Videre er det tre oppfølgingsspørsmål til de 25 respondentene som henter ut Cristin-rapporter. Det første spørsmålet er om hva Cristin-rapportene brukes til, og det var mulig å velge flere alternativer. Resultatet er vist i Figur 8. Mest benyttet er å; Dokumentere publisering eller annen aktivitet og Beregne resultatindikatorer.

Figur 8 Bruk av Cristin-rapportene

Det andre oppfølgingsspørsmålet er om institusjonene henter ut rapporter fra Cristin ved hjelp av DUCT-tjenesten. DUCT, eller Datautlevering av Cristin-data via Tableau Server, gjør det mulig å bearbeide og visualisere Cristin-data ved hjelp av visnings- og analyseverktøyet Tableau (Cristin, 2016a, udatert-b). 48 prosent av disse respondentene; Vet ikke om institusjonen gjør dette, 28 prosent svarer; Ja og 24 prosent svarer; Nei, men har planer om å gjøre det i fremtiden.

Det tredje oppfølgingsspørsmålet er om bruk av Cristins API-tjeneste. Application Programming Interface (API) er en datautvekslingstjeneste som lar institusjonene som bruker Cristin, hente ut og gjenbruke Cristin-data i andre systemer gjennom datakode (Cristin, udatert-b). Det er 20 prosent av de 25 respondentene som svarer at de bruker Cristins API-tjeneste. Det er omtrent like mange som ikke vet om institusjonen bruker API-tjenesten; 44 prosent, som de som svarer; Nei; 34 prosent.

4.4 Opplæring/brukerstøtte

75 prosent av respondentene svarer at biblioteket tilbyr støtte og kursing om Cristin til institusjonens ansatte. 13 prosent av respondentene tilbyr ikke slike tjenester, mens 12 prosent av respondentene svarer; Vet ikke.

4.5 Konsortieavtaler

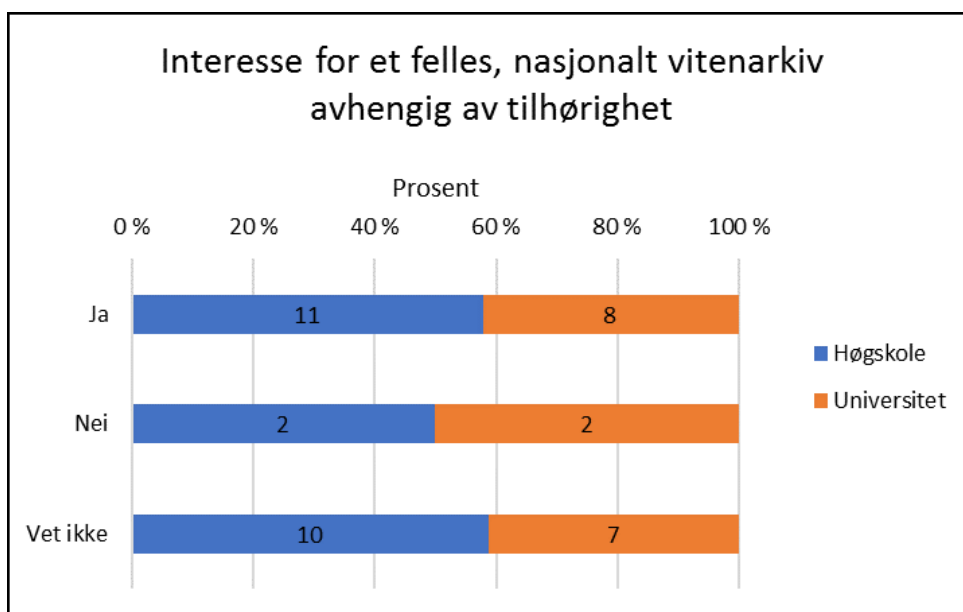
78 prosent er med i en eller flere av Cristins konsortieavtaler for tilgang til elektroniske tidsskrifter og databaser. 5 prosent svarer at de ikke er med på slike avtaler, mens 17 prosent Vet ikke om institusjonen er med. Av de 78 prosent av respondentene som er med i en eller flere konsortieavtaler er 58 prosent av disse Fornøyde eller Svært fornøyde med avtalene. Ingen er misfornøyde.

Alle respondentene som er med i Cristins konsortieavtaler svarer at biblioteket de tilhører kjøper inn tilgang selv til elektroniske tidsskrifter og databaser, utenom Cristin. 95 prosent av disse respondentene krysser av at de gjør det fordi Cristin ikke har alt de ønsker. 10 prosent fordi de klarer å få til bedre avtaler selv, og 5 prosent oppgir Annet som grunn.

4.6 Vitenarkiv og Open Access

På spørsmålet om det ville det vært hensiktsmessig med ett felles, nasjonalt vitenarkiv driftet av Cristin eller andre, svarer 48 prosent bekreftende, 43 prosent svarer Vet ikke og 9 prosent krysset av for Nei.

Hvis man ser på om et felles vitenarkiv er interessant på bakgrunn av tilhørigheten til bibliotekene, viser Figur 9 at svarene fordeler seg ganske likt prosentvis mellom universitets- og høyskolebibliotek.

Figur 9 Interesse for et felles, nasjonalt vitenarkiv

De respondentene som er negative til ett nasjonalt vitenarkiv begrunner det med at ulike institusjoner bruker vitenarkivene sine forskjellig og det ville være utfordrende med en felles løsning. Blant annet stiller respondentene spørsmål med hvem som skal ha ansvaret for rettighetsavklaringer. Det blir også argumentert med at institusjonelle vitenarkiv er viktig for synligheten til institusjonen, og egne vitenarkiv gjør at man får man bygd opp kompetansen lokalt på utvikling av vitenarkiv.

Blant de som er positive til ett felles, nasjonalt vitenarkiv er det mest brukte argumentet at ett vitenarkiv ville minske problemet med dublettering og arbeidet med dobbeltregistreringer. Flere respondenter tror et vitenarkiv kan bedre brukervennligheten og være

ressursbesparende. Fordelene med ett vitenarkiv begrunnes også med tekniske argumenter som; «Standardiserte måleparametre» og «Lettere integrasjonsløsninger mot NVI». Et annet aspekt som ble nevnt var at med ett vitenarkiv ville man sikre nøytraliteten på åpne data ved potensielle kontroversielle funn. En respondent mener ett felles vitenarkiv kunne være positivt for forskere som ikke er tilknyttet en institusjon med vitenarkiv, for det gir disse et sted å arkivere sine publikasjoner.

Det neste spørsmålet er et oppfølgingsspørsmål til de som er positive til ett felles vitenarkiv, og spør om et eget institusjonelt vitenarkiv fortsatt ville være interessant. Behovet for egne institusjonelle vitenarkiv begrunnes med behovet for å lagre ulike studentarbeider, men det blir også pekt på at det kun trengs hvis det felles vitenarkivet ikke dekker alle typer publikasjoner.

Blant respondentene er det 60 prosent som tror et felles, nasjonalt vitenarkiv vil påvirke tilgjengelighet og synlighet for OA. 35 prosent svarer at de; Vet ikke, og 5 prosent svarer; Nei.

4.7 Bakgrunnsinformasjon og avslutning

I avslutningen av skjemaet spør jeg om hvilken rolle respondentene har i biblioteket. Det er 26 respondenter som oppgir at de er Cristinansvarlige og 13 respondenter som krysser av for at de er Ledere. Flere respondenter utdyper ansvaret i det åpne svarfeltet.

I det åpne svarfeltet er det flere respondenter som utdyper svaret med at de har oppgaver og ansvar knyttet til elektroniske ressurser, OA, samlingsansvarlig, fagreferent/fagansvar, forskningsstøtte eller hjelper forskere med registrering og kontroll av NVI-poster. Det er også flere som svarer at de er spesialbibliotekarer eller kontaktbibliotekarer, med flere oppgaver knyttet til Cristin, OA og vitenarkiv. En av respondenten svarer at deres bibliotek er institusjonell superbruker for Cristin.

Til slutt i spørreskjemaet er det åpent for å komme med kommentarer om bibliotekets rolle eller ansvar i forhold til Cristin. Det er flere respondenter som ser viktigheten av denne rollen,

og en forklarer det slik: «Stort og viktig ansvar som gir biblioteket stor anerkjennelse i fagmiljøet ved institusjonen». Mens en annen av disse respondentene både trekker frem viktigheten av å ha ansvar ovenfor Cristin-rapportering, men ser også faren ved at rollen kan utvikle seg til ren sekretærjobb: «Bibliotekene må passe på å beholde funksjonen som støttespiller og kvalitetskontrollør ifm. Cristin arbeidet, men ikke bli et sekretariat for registrering av forskning som forskerne ikke gidder gjøre selv». Farene med å ende opp med en sekretærfunksjon opptar flere respondenter. De peker på faren for at kontrollfunksjonene kan skade relasjonene til brukerne og mener det er et konfliktfylt arbeid. På den ene siden ønsker respondentene at mest mulig av institusjonenes arbeid skal kunne rapporteres som tellende i rapporteringen, men på den andre siden må de forsvare myndighetenes tellekantsystem ovenfor forskerne som ikke får uttelling for arbeidet sitt. En respondent peker på problemer med Cristins dårlige og mangelfulle rapporteringsinstrukser, som åpner for at man kan ende opp med å jukse, med eller uten overlegg. En annen respondent mener også mange bibliotekansatte mangler kunnskap om Cristin.

5 Diskusjon

I diskusjonen vil jeg evaluere spørreskjemaet, og jeg vil bruke statistiske teknikker og tolkning for å analysere resultatene (Johannessen mfl., 2010). Her vil jeg forsøke å se min empiri i lys av teori jeg har omtalt tidligere i oppgaven. Hensikten er å se på forskjeller og sammenhenger, og diskutere funnene.

5.1 Evaluering av spørreskjemaet

I analysen av resultatene fra spørreundersøkelsen kom det fram at noen av spørsmålene kunne hatt flere svaralternativer. Dette gjaldt spørsmål 3 og 4, der noen respondenter valgte å utdype sine avgitte svar om i det åpne avslutningsspørsmålet. En respondent ønsket seg større felt for kommentarer. Der må jeg dessverre vise videre til Nettskjema for forklaring på de tekniske begrensningene, men det tolker jeg som et tegn på at det var riktig å ha et semi-strukturert skjema med en del åpne svarmuligheter. Det virker som innslagene av åpne spørsmål fungerte godt i min spørreundersøkelse, og jeg fikk inn flere interessante svar som gav meg innsikt jeg ellers ville gått glipp av.

Spørreundersøkelsen rettet seg mot UH-bibliotekenes bruk av Cristin og bibliotekarenes holdninger til Cristin. Spørreundersøkelsen omhandlet ikke bare Cristin-rapportering, men den dreide seg også om bibliotekarenes synspunkter om konsortieavtaler og om et felles, nasjonalt vitenarkiv kunne påvirke OA. Dessverre kan det være denne bredden i temaer ikke kom tydelig nok frem i spørreundersøkelsens tittel og informasjonsteksten som fulgte med, for jeg fikk tilbakemeldinger om at noen institusjoner valgte å ikke besvare undersøkelsen siden bibliotekene der ikke hadde noe med Cristin-rapportering å gjøre. HiOA og Universitetet i Tromsø er blant institusjonene der biblioteket ikke har slikt ansvar, og de svarte derfor heller ikke på undersøkelsen. Johannesen et al. (2010) hevder at hvis respondenten ikke anser spørsmålene som relevante, lar de være å svare. Denne mulige skjevheten i besvarelsene er derfor et forhold jeg må ta hensyn til når jeg presenterte funnene fra undersøkelsen og ved diskusjonen av disse. Jeg kunne kanskje fått flere respondenter om hensikten ved undersøkelsen hadde kommet klarere frem i informasjonsbrevet, men siden dette var en frivillig og relativt liten undersøkelse kunne en lang forklaring også hatt motsatt effekt.

Johannesen et al. (2010) regner en svarprosent på mer enn 50 prosent som bra, men de sier også at for spørreundersøkelser er 30-40 prosent vanlig. I følge dem er svarprosenten på denne undersøkelsen, som ble 33 prosent, innenfor det man kan forvente av en slik undersøkelse. Det er allikevel ikke sikkert at mitt utvalg er representativt for populasjonen av fagbibliotekarer som har oppgaver knyttet til Cristin, og denne undersøkelsen kan derfor bare vise tendenser hos respondentene.

Undersøkelsen ble sendt ut til 114 UH-bibliotek. Fordelingen mellom universitets- og høyskolebibliotek er omtrent lik blant disse. Det er en liten overvekt av høyskolebibliotek blant respondentene, og 63 prosent av respondentene betjener over 1500 studenter. Ut fra resultatet burde jeg fortsatt størrelsesinndelingen i flere kategorier også for de som betjener over 1500 studenter, eller jeg kunne brukt en annen inndeling. Det ville gitt mulighet for dypere analyse og tolking av resultatene.

5.2 Cristin-rapportering

Bibliotekenes ansvar og eventuell sentralisering av Cristin-rapportering

Av de 40 respondentene er det hele 35 som oppgir at det er biblioteket som er helt eller delvis ansvarlige for Cristin-rapportering. Det høye antallet kan nok være et resultat av at spørreundersøkelsen, som allerede nevnt, kunne bli tolket til å kun gjelde bibliotek som hadde oppgaver og ansvar knyttet til Cristin-rapportering. Det er ikke mulig å fastslå ut fra denne spørreundersøkelsen hvor stor prosentandel av UH-bibliotek som faktisk har ansvar for Cristin-rapportering, men undersøkelsen viser tendenser på at mange bibliotek helt, eller delvis, har dette ansvaret.

Svarene viser en relativt klar korrelasjon mellom bibliotekstørrelse og institusjonstype. Som vist i Figur 2 på side 24, er det bare ett universitetsbibliotek som betjener under 1500 studenter, mens det er 13 høyskolebibliotek i denne gruppen. Det er også en større andel høyskolebibliotek som har ansvaret for Cristin-rapportering, og alle de fem respondentene som ikke er ansvarlige for Cristin-rapportering er tilknyttet et universitet. Resultatene viser i tillegg at det er vanligere at Cristin-rapporteringen er sentralisert ved de store bibliotekene.

Ansvar for Cristin-rapportering kan i tillegg være påvirket av de mange fusjonene innen UH-sektoren de siste årene. Universitetsbibliotekene, som tradisjonelt sett har vært store, har i noen tilfeller blitt tilført små campusbibliotek. Høgskolebibliotekene er fortsatt ofte mindre enn universitetsbibliotekene, men i flere av fusjonene har de nye høgskolene valgt å beholde alle de opprinnelige bibliotekene som campusbibliotek. Dermed har de fått mange, om ikke store, bibliotek. Jeg antar at noen av de nye og større høgskolene har valgt å sentralisere hele eller deler av Cristin-rapporteringen. Det er videre rimelig å anta at større institusjoner oftere sentraliserer slike ansvar, og da er det ikke alltid at denne sentraliseringen medfører at dette ansvaret legges under biblioteket. Det vil da også være grunn til å tro at om ansvaret for Cristin-rapportering er på campus-nivå, er det ofte plassert hos biblioteket.

Ansvar for Cristin-rapportering anses som viktig

Ansvar for Cristin-rapportering anses som viktig av 65 prosent av respondentene, og det er ingen som mener at rollen ikke er viktig. Igjen må resultatene forståes ut i fra at UH-bibliotek som ikke har ansvar for rapporteringen kanskje ikke har svart på undersøkelsen, men resultatet viser en klar tendens mot at Cristin-rapportering anses som viktig av bibliotekene. En respondent svarer; «Stort og viktig ansvar som gir biblioteket stor anerkjennelse i fagmiljøet ved institusjonen». En slik kontrollørrolle kan øke statusen for bibliotekaryrket, siden oppgaver vedrørende kvantitative evalueringer tradisjonelt er ansett som viktige i academia. Dermed kan en kontrollfunksjon føre til endrede relasjoner med hele organisasjonen, og gi bibliotekene økt legitimitet som følge av økt synlighet, både internt i institusjonen og eksternt ovenfor myndigheter og samfunnet (Åström & Hansson, 2013).

Respondentene ser også negative konsekvenser av Cristin-ansvaret, og de mener mange av oppgavene de har er rene sekretær og kontrollør-oppgaver. Teori fra litteraturstudiet presentert tidligere i oppgaven advarer mot at bibliotekene gjennom slike oppgaver blir tellesentraler og kontrollører av forskningsresultater på vegne av ledelse og myndigheter (Hjerpe, 2014). I tillegg kan en slik funksjon der de overvåker ansatte ved hjelp av statistikk over produktivitet, påvirke bibliotekets legitimitet negativt internt i institusjonen (Demšar & Južnič, 2014; Åström & Hansson, 2013). Tidligere nevnt organisasjonsteori om legitimitet medfører at i de tilfeller der forskerne opplever at bibliotekene handler utenfor forventede

roller kan det skape usikkerhet og føre til legitimitetsproblemer for fagbibliotekene (Jacobsen & Thorsvik, 2002).

Cristin-rapporteringens brukervennlighet kan forbedres

På spørsmålet om brukervennlighetene for Cristin-rapportering, peker kommentarene stort sett på aspekter de ikke er fornøyde med. De utdyper at brukervennligheten er for dårlig og at infrastrukturen i Cristin-systemet ikke er god. Siden det forventes at forskerne selv skal kunne legge inn sine forskningsresultater, er det ekstra viktig at brukergrensesnittet er forståelig også for disse og ikke bare for de som arbeider med Cristin-rapporteringen.

En respondent peker på at også mange bibliotekansatte mangler kunnskap om Cristin, og om det er sant er det viktig med bedre opplæring av Cristin-ansvarlige. Flere respondenter nevner at de venter på den nye versjonen av Cristin, Cristin 2.0. Dette skal forbedre funksjonene og infrastrukturen for alle brukerne, men Cristin 2.0 har hatt noen forsinkelser. Selv om det er forståelig på grunn av begrensede ressurser i Cristin-organisasjonen, oppleves det allikevel frustrerende for de som ønsker seg en bedre brukervennlighet (Cristin, 2016d).

Cristin-rapportene brukes stort sett til styrings- og administrasjonsoppgaver

Cristin-rapportene brukes hovedsakelig for å dokumentere publisering, evaluere resultater og måle internasjonal forskningsaktivitet ifølge Figur 8. Det viser at Cristin-rapportering brukes til en rekke viktige styrings- og administrasjonsoppgaver internt i institusjonen. En respondent utdypet bruken av Cristin-rapportene: «De brukes blant annet av instituttlederene for å tildele FOU-tid og FOU-ressurser til den enkelte forsker» (FOU-, Forsknings- og utviklings-). Dette er ikke anbefalt bruk av publiseringsstatistikk og publiseringsindikatoren.

Publiseringsindikatoren er hverken utviklet eller egnet for å måle eller være beslutningsgrunnlag på individnivå for budsjett- eller ressursfordelinger (Cristin, 2017c;

Norsk senter for forskningsdata & Universitets- og høyskolerådet, 2016b). UHRs

forskningsutvalg og NPU tilføyer at man må være varsom og kombinere

Publiseringsindikatoren med andre metoder om man bruker den på individnivå (Norsk senter for forskningsdata & Universitets- og høyskolerådet, 2016b). Hvis Cristin-rapportene er brukt uten å følge disse forbeholdene, er det betenkelig og ikke ifølge retningslinjene. Siden dette

var en elektronisk spørreundersøkelse, kunne jeg ikke stille oppfølgings spørsmål om nøyaktig hvordan Cristin-rapportene ble brukt.

DUCT- og API-tjenestene er ganske lite brukt

Både DUCT- og API-tjenestene er det få respondenter som bruker. DUCT-tjenesten er en ganske ny tjeneste og det kan være den fortsatt er ganske ukjent for respondentene. Den lave bruken kan også skyldes at de får de nødvendige dataene på annen måte. Det kan også være at bibliotekansatte som svarer at de ikke vet om biblioteket bruker DUCT- eller API-tjenestene tilhører institusjoner der andre avdelinger benytter seg av disse, som for eksempel forskningsadministrasjonen.

5.3 Konsortier

78 prosent av respondentene er med i en eller flere av Cristins konsortieavtaler. Alle disse kjøper inn e-ressurser i tillegg til avtalene med Cristin, men det er bare 10 prosent som mener de får bedre avtaler selv. Det store utvalget av e-ressurser gjør at Cristin ikke kan dekke alt for alle fagfelt, og det er grunn til å tro at dette er med på å forklare hvorfor det kjøpes inn e-ressurser utenfor konsortieavtalene. Ingen er misfornøyd med konsortieavtalene og over halvparten av respondentene var Fornøyd eller Svært fornøyd. Det virker derfor som om konsortieavtalene stort sett fungerer bra.

5.4 Nasjonalt vitenarkiv

Planene for et felles nasjonalt vitenarkiv er blant annet nevnt i «Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater» (Brekke, 2016). Rapporten peker på at ett felles vitenarkiv kan forbedre infrastrukturen rundt OA ved å være ressursbesparende, lette rettighetsklaring og være bedre som statistikkgrunnlag (Brekke, 2016). Det er 19 respondenter som sier de er positive til ett felles vitenarkiv, men det er også 17 som svarer; Vet ikke, og fire som svarer; Nei. Den store andelen som svarer; Vet ikke, kan tolkes som om dette kanskje er et tema respondentene vet for lite om eller rapporten kan være for ny til at alle har satt seg inn i det ennå.

Alle institusjonene i UH-sektoren har vitenarkiv (Cristin, 2016d). Negative kommentarer bekymrer seg for at ett felles vitenarkiv vil føre til mindre synlighet for institusjonene og at man mister kompetanse rundt vitenarkiv lokalt, som kompetanse om rettighetsavklaringer. Forbedret infrastruktur og brukervennlighet ble trukket frem som fordeler ved ett felles vitenarkiv. Flere respondenter trekker frem at bibliotekene ved å ha egne vitenarkiv får bygd opp kompetansen på utvikling og håndtering av vitenarkiv. Dette sammenfaller med teori nevnt i kapittel to, som sier at drift av institusjonelle vitenarkiv er med på å gi fagbibliotekene kunnskap og kompetanse om OA, databaser, metadata, bibliografisk informasjon, publiseringsverktøy, store dokumentsamlinger og datasett (Cox, 2016; Demšar & Južnič, 2014; Sinclair, 2014; Åström & Hansson, 2013). I tillegg kan vitenarkiv brukes som datakilder for kvantitative analyser (Åström & Hansson, 2013). Ansvar for drift av vitenarkiv kan påvirke bibliotekenes synlighet og legitimitet i institusjonen (Cox, 2016; Åström & Hansson, 2013). Det er derfor forståelig at noen respondenter er skeptiske til konsekvensene av ett felles vitenarkiv, for det kan føre til at bibliotekene mister viktige roller og ansvar innad i institusjonene. Det kan være skadelig både for legitimiteten og gå utover kompetansen i bibliotekene.

Mange er usikre om det ville være interessant med eget vitenarkiv i tillegg til ett felles nasjonalt vitenarkiv, men flere respondenter begrunner det med oppgaver som arkivering av ulike studentoppgaver, som argument for å beholde et eget vitenarkiv uansett. Svarene her avspeiler, etter min mening, at respondentene nok ikke hadde satt seg ordentlig inn i problemstillingen ennå.

60 prosent av respondentene svarer at de tror et felles vitenarkiv kan være positivt for OA. Det er bare 5 prosent av respondentene som svarer; Nei. Dette betyr at de fleste respondentene tror ett felles vitenarkiv gjør OA mer synlig. Dette er en av de allerede nevnte fokusområdene for CERES lisensavtaler og åpen tilgang. Samarbeid og bedre interoperabilitet skal gi bedre SEO og slik øke synligheten for OA (Karlstrøm & Wenaas, 2014; Wenaas mfl., 2012).

6 Konklusjon

Mitt mål for denne oppgaven er å se hvilke oppgaver UH-bibliotek har relatert til Cristin, og hvordan bibliotekansatte oppfatter disse oppgavene. Jeg vil også se hvordan resultatene fra spørreundersøkelsen sammenfaller med funn fra teorien og statlige intensjoner om fagbibliotekenes roller og oppgaver som er relevante for bibliotekene for å håndtere Cristin-rapportering, konsortieavtaler og OA. I tillegg ønsker jeg å se om Cristin-rollen kan være med på å legitimere og forsterke UH-bibliotekenes rolle internt i institusjonen og eksternt i forhold til samfunnet og myndighetene.

Undersøkelsen viste at en høy andel UH-bibliotek har oppgaver knyttet til Cristin-rapportering og konsortieavtaler. En stor del av respondentene anser bibliotekets ansvar ovenfor Cristin-rapportering som meget viktig, og mener den gir UH-bibliotekene økt betydning. Det er også flere som trekker frem negative aspekter, som at det er vanskelig og potensielt skadelig for omdømmet å være kontrollerende mellomledd på vegne av myndigheten. Dette sammenfaller med tidligere nevnt teori om overvåkende mellomledd, og hvordan det kan påvirke bibliotekets nøytrale rolle og gjøre dem mindre naturlige som samarbeidspartner (Demšar & Južnič, 2014).

Krav fra myndighetene om å evaluere forskning og bevise dens samfunnsnytte, har ført til etablering av Cristin og RBO (St.meld. nr. 30 (2008-2009), 2009). Kombinert med utviklingen av dataintensiv vitenskap, skaper det et nytt paradigme innen forskningssektoren. John Cox (2016) mener det er viktig for fagbibliotekenes legitimitet å være en bidragspartner i digital kunnskapsdannelse, og bibliotekenes tverrfaglige og nøytrale posisjon i institusjonen gjør de til naturlige samarbeidspartnere.

Bibliotekenes arbeid relatert til Cristin-rapportering kan være med å styrke legitimiteten både internt og eksternt for UH-bibliotekene. Data fra Cristin-rapportering brukes i bibliometriske utregninger, som er av interesse for myndigheter, institusjonsledelse og forskere. Mange hevder derfor at ansvar for slike bibliometriske tjenester kan være med på å synliggjøre bibliotekene innad i institusjonen, og ovenfor myndighetene kan bibliotekene med dette ansvaret oppnå en mer aktiv og synlig rolle i kunnskapsproduksjonen (Åström & Hansson,

2013). Undersøkelsen viser en tendens mot mer sentralisering av oppgaver rundt Cristin-rapportering ved de store campusbibliotekene og universitetsbibliotekene. På universitetene var det også en tendens mot at ansvaret for rapporteringen oftere var lagt andre steder enn ved biblioteket. Dette kan tyde på at utviklingen mot større institusjoner og flere universiteter kan medføre at UH-bibliotekene kan få mindre ansvar for Cristin-rapportering i fremtiden. Hvis det stemmer kan det være negativt for UH-bibliotekenes synlighet og legitimitet.

Regjeringen har som tidligere nevnt en målsetning om at forskningsresultater bør være OA, og Cristin er en av pådriverne på vegne av regjeringen for OA i Norge (St.meld. 18 (2014-2015), 2015). I arbeidet for å fremme OA er fagbibliotek en viktig aktør, fra også før Cristin ble opprettet (Ryste, 2011). Dette har blant annet sammenheng med at mange UH-bibliotek har ansvar å administrere vitenarkiv, som har fått en mer aktiv rolle innen vitenskapelig kommunikasjon og datadeling siden de er med på å publisere og formidle forskningsresultater OA (Sinclair, 2014). Ansvaret for vitenarkiv kan derfor øke UH-bibliotekenes synlighet og legitimitet i institusjonen (Cox, 2016; Åström & Hansson, 2013). Bibliometri for å evaluere forskningsresultater, som Cristin-rapportering er en form for, og OA har kryssende interesser der formidling av forskning og kvalitetsvurdering finner sted, for det er viktig med tilgang for å få formidlet og evaluert resultatet (Bellis, 2009). Ikke minst siden det kan påvirke bibliometriske indikatorer positivt at mange har tilgang til de grunnet OA-publisering (Suber, 2012). Myndigheter, ledelse og forskeres interesse for resultatene av bibliometriske analyser og økt krav om OA kan dermed være en mulighet for fagbibliotekene for å øke sin legitimitet/synlighet og kompetanse internt i institusjonen og eksternt ovenfor myndighetene, noe som både teorien i oppgaven og resultatene fra undersøkelsen viser.

Undersøkelsen viser at bibliotekarene er ganske fornøyde med Cristins brukervennlighet. Det er likevel noen utfordringer i Cristin-systemet, men flere forventer at Cristin 2.0 skal forbedre problemområdene, som å bedre infrastrukturen og brukergrensesnittet. Denne forbedringen er viktig for det er vanskelig for bibliotekarene å forsvare et system ovenfor forskerne som oppleves som urettferdig og som kan manipuleres (Demšar & Južnič, 2014). Det er viktig å ha oppslutning fra alle brukergruppene, som forskerne, for om de anser Cristin-rapportering som unødvendig byråkratisk vil det også påvirke UH-bibliotekene negativt (Ryste, 2011).

6.1 Videre forskning

Ved videre undersøkelser rundt UH-bibliotekenes roller ovenfor Cristin kunne det være spesielt interessant å følge med på utviklingen rundt ansvaret for Cristin-rapportering. Vil fusjonene vi nå ser mellom institusjoner i UH-sektoren og utviklingen mot flere universitet føre til at oppgaver og ansvar relatert til Cristin overføres fra bibliotekene til for eksempel forskningsadministrasjoner? Man kunne også fokusere videre undersøkelser på hvordan ansvaret for Cristin-rapportering oppleves hos de ulike sektorene som rapporterer til Cristin, som helsesektoren, instituttsektoren og universitet- og høyskolesektoren.

Eventuelle videre undersøkelser kunne også følge opp om Cristin 2.0 gir bedre funksjonalitet, brukervennlighet og datakvalitet. Her ville også være aktuelt å undersøke om endringene i forbindelse med Cristin 2.0 påvirker andre brukergrupper, som for eksempel forskerne.

Det ville også være interessant å utføre en mer omfattende undersøkelse der man hadde anledning til å kun velge ut UH-bibliotek som har oppgaver relatert til Cristin, og slik sikre et representativt utvalg. Ved videre undersøkelser kunne det være hensiktsmessig å kombinere kvalitative intervjuer med en kvantitativ spørreundersøkelse. Kvalitative intervjuer ville gjort det enklere å tilpasse spørsmålene og følge opp interessante tråder, slik at de var relevante for det enkelte bibliotek. Ved å utføre et begrenset antall kvalitative intervjuer i forkant av en kvantitativ spørreundersøkelse, kunne man fått spisset spørsmålene og sannsynligvis fått en bedre spørreundersøkelse.

Litteraturliste

- Ball, R., & Tunger, D. (2006). Bibliometric analysis - A new business area for information professionals in libraries?: Support for scientific research by perception and trend analysis. *Scientometrics*, 66(3), 561–577. <https://doi.org/10.1007/s11192-006-0041-0>
- Bellis, D. N. (2009). *Bibliometrics and Citation Analysis: From the Science Citation Index to Cybermetrics*. Lanham: Scarecrow Press.
- Brekke, T. (2016). Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater. Hentet 26. februar 2017, fra <https://www.regjeringen.no>
- Bryson, J. M., Crosby, B. C., & Bloomberg, L. (2014). Public Value Governance: Moving Beyond Traditional Public Administration and the New Public Management. *Public Administration Review*, 74(4), 445–456. <https://doi.org/10.1111/puar.12238>
- Cox, J. (2016). Communicating New Library Roles to Enable Digital Scholarship: A Review Article. *New Review of Academic Librarianship*, 22(2–3), 132–147. <https://doi.org/10.1080/13614533.2016.1181665>
- Cristin. (2011). Vedtekter for CRISTin. Hentet 10. mars 2017, fra <http://www.cristin.no/om/vedtekter/vedtekter.html>
- Cristin. (2014). Strategiplan 2015-2017. Oslo: Cristin. Hentet 26. februar 2017, fra http://www.cristin.no/om/strategi-og-planer/strategiplan_2015-17.pdf
- Cristin. (2015). Føremål. Hentet 8. mars 2017, fra <http://www.cristin.no/om/formal/>
- Cristin. (2016a). Datautlevering av CRISTin-data via Tableau Server - DUCT. Hentet 7. april 2017, fra <http://www.cristin.no/cristin/DUCT/>
- Cristin. (2016b). Rapporteringsinstruks. Hentet 9. mars 2017, fra <https://www.cristin.no/cristin/superbrukeropplaering/rapportering/rapporteringsinstruks.html>

- Cristin. (2016c). Vi importerer publikasjonsdata til CRISTin-systemet. Hentet 11. mars 2017, fra <http://www.cristin.no/om/vi-er-cristin/import.html>
- Cristin. (2016d). Årsplan for CRISTin 2016. Hentet 7. april 2017, fra <http://www.cristin.no/om/strategi-og-planer/arsplan2016.pdf>
- Cristin. (2017a). CRISTin + FSAT = CERES. Hentet 8. mars 2017, fra <http://www.cristin.no/om/aktuelt/aktuelle-saker/2017/ceres.html>
- Cristin. (2017b). Cristins guide til NVI-rapportering. Hentet 26. februar 2017, fra <http://www.cristin.no/cristin/superbrukeropplaering/Rapporteringsguiden.html>
- Cristin. (2017c). Lokal bruk av publiseringsindikatoren. Hentet 8. april 2017, fra <http://www.cristin.no/om/aktuelt/aktuelle-saker/2016/lokal-bruk-av-indikatoren.html>
- Cristin. (2017d). Vi er CERES lisensavtaler og åpen tilgang. Hentet 27. mars 2017, fra <http://www.cristin.no/konsortieavtaler/aktuelle-saker/2017/vi-er-ceres-lisensavtaler-og-apen-tilgang.html>
- Cristin. (udatert-a). Forskingsinformasjonssystemet CRISTin. Hentet 26. februar 2017, fra <http://www.cristin.no/cristin/om-CRISTin-systemet/>
- Cristin. (udatert-b). Håndbok for Cristin-systemet; Begreper og aktører. Hentet 7. april 2017, fra http://www.cristin.no/cristin/superbrukeropplaering/pdf-filer/handbok1_begreper-og-aktorer.pdf
- Cristin. (udatert-c). Om CRISTin. Hentet 8. mars 2017, fra <http://www.cristin.no/om/>
- Cristin. (udatert-d). Open Access. Hentet 9. mars 2017, fra <http://www.cristin.no/open-access/>
- Cristin. (udatert-e). SOS - Spørsmål og Svar - Openaccess. Hentet 16. mars 2017, fra <http://www.openaccess.no>
- Cristin. (udatert-f). Vi er CRISTin. Hentet 8. mars 2017, fra <http://www.cristin.no/om/vi-er-cristin/>

- Cristin. (udatert-g). Åpen tilgang til forskning: Et nettsted for deg som er interessert i Open Access. Hentet 11. mars 2017, fra <http://www.openaccess.no/>
- Cronin, B., & Sugimoto, C. R. (2015). *Scholarly metrics under the microscope: from citation analysis to academic auditing*. Medford, N.J: Information Today.
- De Castro, P., Shearer, K., & Summann, F. (2014). The Gradual Merging of Repository and CRIS Solutions to Meet Institutional Research Information Management Requirements. *Procedia Computer Science*, 33, 39–46.
<https://doi.org/10.1016/j.procs.2014.06.007>
- Demšar, F., & Južnič, P. (2014). Transparency of research policy and the role of librarians. *Journal of Librarianship and Information Science*, 46(2), 139–147.
<https://doi.org/10.1177/0961000613503002>
- Elbæk, M. K. (2012). KE CRIS-OAR metadata interoperability project. Hentet 16. mars 2017, fra
https://infoshare.dtv.dk/twiki/pub/KeCrisOar/ProjectDocuments/Knowledge_Exchange_CRIS-OAR_final_report_26032012.pdf
- FAQ - Publisher copyright policies & self-archiving. (2011). Hentet 24. mars 2017, fra
<http://www.sherpa.ac.uk/romeo/index.php>
- Fiane, E. M., Aksetøy, L., & Sæther, S. (2016). Åpen publisering + fagbibliotek = sant. *Bok og Bibliotek*, (4), 52–54.
- Frantzvåg, J. E. (2009). Open Access og fremtidens bibliotek. *NB21*, (2), 23–25.
- Gumpenberger, C., Wieland, M., & Gorraiz, J. (2012). Bibliometric practices and activities at the University of Vienna. *Library Management*, 33(3), 174–183.
<https://doi.org/10.1108/01435121211217199>
- Guskov, A., Zhizhimov, O., Kikhtenko, V., Skachkov, D., & Kosyakov, D. (2014). RuCRIS: A Pilot CERIF based System to Aggregate Heterogeneous Data of Russian Research

- Projects. *Procedia Computer Science*, 33, 163–167.
<https://doi.org/10.1016/j.procs.2014.06.027>
- Hjerpe, A. (2014). The publication economy. *Scandinavian Library Quarterly*, 47(2). Hentet 25. februar 2017, fra <http://slq.nu/?article=volume-47-no-2-2014-11>
- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (3. utg.). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Jacobsen, D. I., & Thorsvik, J. (2002). *Hvordan organisasjoner fungerer: innføring i organisasjon og ledelse* (2. utg.). Bergen: Fagbokforl.
- Jeffery, K., Clements, A., De Castro, P., & Luzi, D. (2014). Preface CRIS2014 Proceedings. *Procedia Computer Science*, 33, 1–2. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2014.06.001>
- Johannessen, A., Christoffersen, L., & Tufte, P. A. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Jörg, B., Waddington, S., Jones, R., & Trowell, S. (2014). Harmonising Research Reporting in the UK – Experiences and Outputs from UKRISS. *Procedia Computer Science*, 33, 207–214. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2014.06.034>
- Karlstrøm, N., & Wenaas, L. (2014). Showing it all – A New Interface for Finding all Norwegian Research Output. *12th International Conference on Current Research Information Systems, CRIS 2014*, 33, 124–129.
<https://doi.org/10.1016/j.procs.2014.06.020>
- Kunnskapsdepartementet. (2010, januar 29). Norsk vitenskapsindeks. Hentet 9. mars 2017, fra <https://www.regjeringen.no>
- Kärki, R., & Kortelainen, T. (1998). Introduktion till bibliometri. NORDINFO, Heslingfors. Hentet 11. mars 2017, fra <http://www.abo.fi/student/media/10046/bibliometribok.pdf>
- Marsh, R. M. (2015). The role of institutional repositories in developing the communication of scholarly research: OCLC Systems & Services: International digital library

- perspectives: Vol 31, No 4. *OCLC Systems & Services: International digital library perspectives*, 31(4), 163–195. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1108/OCLC-04-2014-0022>
- Mordal, T. L. (1989). *Som man spør, får man svar: arbeid med survey-opplegg*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Norsk senter for forskningsdata, & Universitets- og høgskolerådet. (2016a). Informasjonsside. Hentet 11. mars 2017, fra <https://npi.nsd.no/informasjon>
- Norsk senter for forskningsdata, & Universitets- og høgskolerådet. (2016b). Om bruk av publiseringsindikatoren på lokalt nivå eller for enkeltforskere. Hentet 8. april 2017, fra <https://npi.nsd.no/informasjon#lokaltNivaa>
- Norsk senter for forskningsdata, & Universitets- og høgskolerådet. (udatert). Norsk publiseringsindikator. Hentet 27. oktober 2016, fra <https://npi.nsd.no/>
- Pinto, C. S., Simões, C., & Amaral, L. (2014). CERIF – Is the Standard Helping to Improve CRIS? *Procedia Computer Science*, 33, 80–85. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2014.06.013>
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics? *Journal of Documentation*, 25(4), 344–349. <https://doi.org/10.1108/eb026482>
- Prop. 1 S (2016–2017). (2017). Prop. 1S. Hentet 16. mars 2017, fra <https://www.regjeringen.no>
- Rehn, C., Gornitzki, C., Larsson, A., & Wadskog, D. (2014). *Bibliometric handbook for Karolinska Institutet*. Hentet 5. oktober 2016, fra https://kib.ki.se/sites/default/files/bibliometric_handbook_2014.pdf
- Ringdal, K. (2013). *Enhet og mangfold : samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.

- Ryste, M. E. (2011). Fra formidlingssystem til styringssystem–og tilbake igjen? Oslo. Hentet 25. februar 2017, fra https://oda.hioa.no/en/fra-formidlingssystem-til-styringssystem-og-tilbake-igjen-en-analyse-av-de-politiske-malene-bak-etableringen-av-forskningsdokumentasjonssystemet-cristin/asset/dspace:2925/Ryste_Marte.pdf
- Sapsford, R. (2007). *Survey Research*. SAGE.
- Sinclair, B. (2014). The University Library as Incubator for Digital Scholarship. EDUCAUSE Review Online. Hentet 25. februar 2017, fra <http://er.educause.edu/articles/2014/6/the-university-library-as-incubator-for-digital-scholarship>
- Sivertsen, G. (Red.). (2008). Norsk vitenskapsindeks. NIFU STEP. Hentet 9. mars 2017, fra <https://www.regjeringen.no>
- St.meld. nr. 18 (2014-2015). (2015). Konsentrasjon for kvalitet. Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren. Hentet 8. mars 2017, fra <https://www.regjeringen.no>
- St.meld. nr. 30 (2008-2009). (2009). Klima for forskning. Hentet 23. februar 2017, fra <https://www.regjeringen.no>
- St.meld. nr. 35 (2001-2002). (2002). Kvalitetsreformen: Om rekruttering til undervisnings- og forskerstillinger i universitets- og høyskolesektoren. Hentet 6. mars 2017, fra <https://www.regjeringen.no>
- Suber, P. (2012). Open Access. Hentet 11. oktober 2016, fra https://mitpress.mit.edu/sites/default/files/9780262517638_Open_Access_PDF_Version.pdf
- Thorsen, D. E. (2015, februar 28). Nyliberalisme. I Store norske leksikon. Hentet 25. oktober 2016, fra <http://snl.no/nyliberalisme>
- Universitetet i Oslo. (2016a). Oppbygging og søk - For ansatte - Universitetet i Oslo. Hentet 15. mars 2017, fra <https://www.uio.no>

Universitetet i Oslo. (2016b). Retningslinjer for ansvarlig datainnsamling og skjemabruk på nett - Universitetet i Oslo. Hentet 13. april 2017, fra <http://www.uio.no>

Universitets- og høgskolerådet. (udatert-a). Det nasjonale publiseringsutvalget. Hentet 10. mars 2017, fra http://www.uhr.no/rad_og_utvalg/utvalg/det_nasjonale_publiseringsutvalget_1

Universitets- og høgskolerådet. (udatert-b). Universitets- og høgskolerådet - Oversikt. Hentet 6. april 2017, fra http://www.uhr.no/om_uhr/medlemmer/oversikt

Wenaas, L., Karlstrøm, N., & Vatnan, T. (2012). From a national CRIS along the road to Green Open Access – and back again: Building infrastructure from CRISTin to Institutional Repositories in Norway. euroCRIS. Hentet 25. februar 2017, fra <http://dspacecris.eurocris.org/handle/11366/116>

Åström, F., & Hansson, J. (2013). How implementation of bibliometric practice affects the role of academic libraries. *Journal of Librarianship and Information Science*, 45(4), 316–322. <https://doi.org/10.1177/0961000612456867>

Vedlegg 1: Spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelse om Cristinbruk ved UH-bibliotek

Spørreundersøkelse for å få et innblikk i hvordan UH-bibliotek forholder seg til Cristin.

Først litt generelt om biblioteket og Cristin:

1. Er biblioteket tilknyttet: *

- Høgskole
- Universitet

2. Hvor mange studenter betjener biblioteket? *

- 0-499
- 500-999
- 1000-1499
- >1500

Rapportering:

3. Hvis dere er flere campuser i samme institusjon, er Cristin-rapportering sentralisert? *

- Ja
- Nei
- Vet ikke

4. Har biblioteket skriftlige rutinebeskrivelser for Cristin-rapportering? *

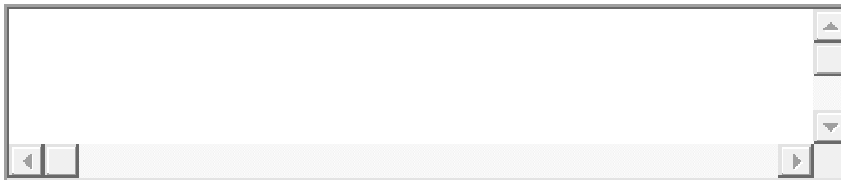
- Ja
- Nei
- Vet ikke

5. Er det biblioteket som er ansvarlige for Cristin-rapportering ved institusjonen? *

- Ja
- Nei
- Annet:

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «5. Er det biblioteket som er ansvarlige for Cristin-rapportering ved institusjonen?»: Annet:

5a. Hvis Annet utdyp gjerne her:

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «5. Er det biblioteket som er ansvarlige for Cristin-rapportering ved institusjonen?»: Ja

5b. Er bibliotekets rolle i forhold til Cristin formalisert gjennom skriftlig prosesser eller dokumenter? *

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «5. Er det biblioteket som er ansvarlige for Cristin-rapportering ved institusjonen?»: Ja

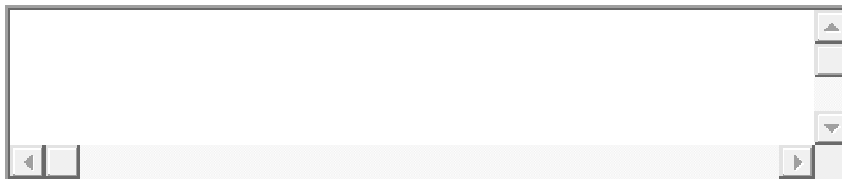
5c. Hvilke ansvar eller oppgaver har ditt bibliotek ved Cristin-rapportering? *

(Flere svar mulig)

- Legge inn informasjon for forskerne
- Kvalitetssikre informasjonen forskerne har lagt inn
- Godkjenne informasjonen forskerne har lagt inn
- Manuelt legge inn det som ikke kom med ved den nasjonale importen
- Annet

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «5c. Hvilke ansvar eller oppgaver har ditt bibliotek ved Cristin-rapportering?»: Annet

5d. Hvis Annet utdyp gjerne her:

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «5. Er det biblioteket som er ansvarlige for Cristin-rapportering ved institusjonen?»: Ja

Ikke viktig Lite Viktig Nøytral Ganske viktig Svært viktig

5e. Hvor viktig er Cristin-rollen for bibliotekets posisjon på institusjonen? *

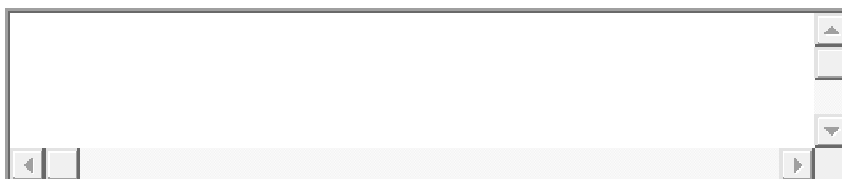
6. Hvilke funksjoner bruker institusjonen i Cristin? *

(Flere svar mulig)

- Rapportering av vitenskapelige publikasjoner. (De som rapporteres i NVI).
- Rapportering av også ikke-vitenskapelige publikasjoner. (For eksempel artikler som ikke kan rapporteres i NVI).
- Prosjekter
- Personvisninger
- Annet

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «6. Hvilke funksjoner bruker institusjonen i Cristin?»: Annet

6a. Hvis Annet utdyp gjerne her:

Misfornøyd Lite
fornøyd Nøytral Fornøyd Svært
fornøyd

7. Hvor fornøyd er du med brukervennligheten for Cristin-rapportering? *

8. Har du kommentarer om brukervennligheten for Cristin-rapportering:

9. Bestiller eller henter institusjonen ut data fra Cristin-basen? *

(For eksempel rapporter over sampublikasjoner)

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «9. Bestiller eller henter institusjonen ut data fra Cristin-basen?»: Ja

9a. Hva brukes Cristin-rapportene til? For å: *

(Flere svar mulig)

- Dokumentere publisering eller annen aktivitet
- Utarbeide strategiplaner og styringspapirer
- Belønne allmennrettet formidling
- Kunne måle internasjonal forskningsaktivitet produsert i samarbeid med institusjonen
- Beregne resultatindikatorer, som brukes i evaluerings- og styringsverktøy
- Annet

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «9a. Hva brukes Cristin-rapportene til?

For å:»: Annet

9b. Hvis Annet utdyp gjerne her:

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «9. Bestiller eller henter institusjonen ut data fra Cristin-basen?»: Ja

9c. Bruker institusjonene DUCT-tjenesten for å hente rapporter fra Cristin? *

- Ja
- Nei, men har planer om å gjøre det i fremtiden
- Vet ikke

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «9. Bestiller eller henter institusjonen ut data fra Cristin-basen?»: Ja

9d. Bruker institusjonen Cristins API-tjeneste? *

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Opplæring/brukerstøtte:

10. Tilbyr biblioteket støtte og kursing om Cristin til institusjonens ansatte? *

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Konsortieravtaler:

11. Er institusjonen med i en eller flere av Cristins konsortieravtaler for tilgang til elektroniske tidsskrifter og databaser? *

- Ja

- Nei
- Vet ikke

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «11. Er institusjonen med i en eller flere av Cristins konsortieravtaler for tilgang til elektroniske tidsskrifter og databaser?»: Ja

Misfornøyd Lite
fornøyd Nøytral Fornøyd Svært
fornøyd

11a. Hvor fornøyd er du med
Cristins-konsortieravtaler? *

12. Kjøper biblioteket inn tilgang selv til elektroniske tidsskrifter og databaser, utenom
Cristin? *

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «12. Kjøper biblioteket inn tilgang selv til elektroniske tidsskrifter og databaser, utenom Cristin?»: Ja

12a. Hvorfor kjøper biblioteket inn tilgang selv til elektroniske tidsskrifter og
databaser? *

- Cristin har ikke alt vi ønsker
- Vi klarer å inngå bedre avtaler selv
- Annet

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «12a. Hvorfor kjøper biblioteket inn tilgang selv til elektroniske tidsskrifter og databaser?»: Annet

12b. Hvis Annet utdyp gjerne her:

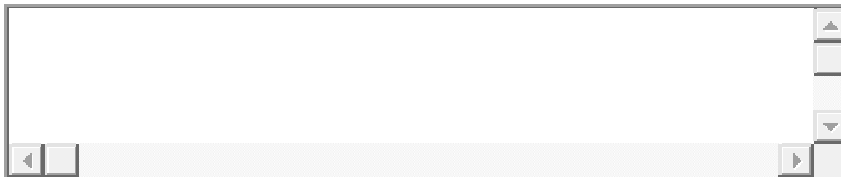
Vitenarkiv og Open Access:

13. Ville det vært hensiktsmessig med ett felles, nasjonalt vitenarkiv driftet av Cristin eller andre? *

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «13. Ville det vært hensiktsmessig med ett felles, nasjonalt vitenarkiv driftet av Cristin eller andre?»: Nei

13a. Hvorfor ville det ikke vært hensiktsmessig med ett felles, nasjonalt vitenarkiv?

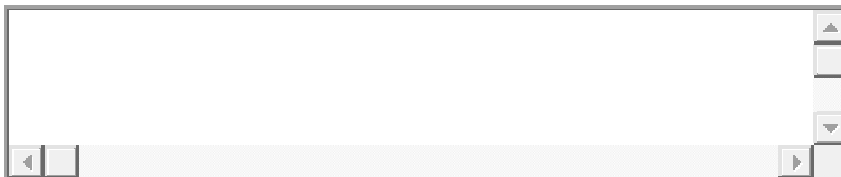
Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «13. Ville det vært hensiktsmessig med ett felles, nasjonalt vitenarkiv driftet av Cristin eller andre?»: Ja

13b. Hvorfor ville det vært hensiktsmessig med ett felles, nasjonalt vitenarkiv?

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «13. Ville det vært hensiktsmessig med ett felles, nasjonalt vitenarkiv driftet av Cristin eller andre?»: Ja

13c. Ville et eget institusjonelt vitenarkiv fortsatt være interessant?

14. Tror du et felles, nasjonalt vitenarkiv vil påvirke tilgjengelighet/synlighet for åpen publisering, Open Access? *

- Ja

- Nei
- Vet ikke

Avslutning:

15. Hva er din rolle i biblioteket? *

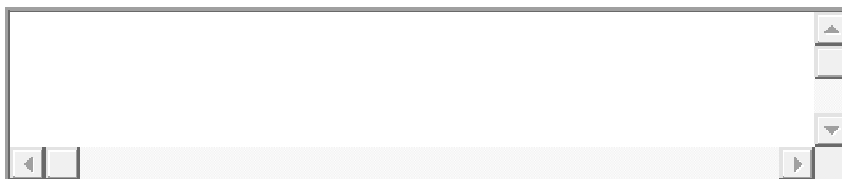
(flere svar mulige)

- Leder
- Cristinansvarlig
- Annet

Dette elementet vises dersom et av følgende alternativer er valgt på spørsmål «15. Hva er din rolle i biblioteket?»:

Annet

15a. Hvis Annet utdyp gjerne her:

16. Andre kommentarer om bibliotekets rolle eller ansvar i forhold til Cristin?

Vedlegg 2: Informasjonsskriv

Hei,

Jeg er en bachelorstudent i Bibliotek- og informasjonsvitenskap ved Høgskolen i Oslo og Akershus. I forbindelse med min bacheloroppgave skal jeg gjennomføre en spørreundersøkelse om hvordan universitets- og høgskolebibliotek forholder seg til Cristin. Skjemaet er sendt ut til alle bibliotek på høgskoler og universitet i Norge. Jeg håper dere kan hjelpe meg å få innsikt i temaet.

Spørreundersøkelsen gjennomføres i Nettskjema fra UiO. Det vil ta 5-10 minutter å svare på den. Det er frivillig å delta i undersøkelsen, og du kan trekke deg fra den når som helst, så lenge studien pågår.

All informasjon vil bli anonymisert. Gjennom prosjektet er det kun meg som har tilgang på alle opplysninger, og i statistikken som skal publiseres i bacheloroppgaven vil ingen opplysninger være personidentifiserbare. Dataene blir slettet etter sensur av oppgaven er avsluttet

Hvis du har spørsmål er du velkommen til å kontakte meg via denne epostadressen, xxxxxx. Du kan også kontakte min veileder Heidi Kristin Olsen på Heidi-Kristin.Olsen@hioa.no.

På forhånd takk for hjelpen.

Med vennlig hilsen

xxxxxxx

Vedlegg 3: Liste over figurer

Figur 1 Antall studenter campus-bibliotekene betjener.....	23
Figur 2 Sentralisering av Cristin-rapportering avhengig av institusjonstype og størrelse.	24
Figur 3 Ansvar for Cristin-rapportering avhengig av institusjonstype.....	25
Figur 4 Bibliotekets ansvar eller oppgaver ved Cristin-rapportering.....	26
Figur 5 Oppfatning av Cristin-rollen avhengig av institusjonstype og størrelse.	27
Figur 6 Tjenester institusjonene bruker i Cristin.....	28
Figur 7 Opplevd brukervennlighet for Cristin-rapportering	28
Figur 8 Bruk av Cristin-rapportene	29
Figur 9 Interesse for et felles, nasjonalt vitenarkiv	31

Vedlegg 4: Forkortelser

API - Application Programming Interface

CRIS - Current Research Information System

Cristin (egentlig CERES Seksjon for forskningstjenester) - Current Research Information System in Norway

DUCT - Datautlevering av Cristin-data via Tableau Server

NPU - Det nasjonale publiseringsutvalget

FOU - Forsknings- og utviklings-

HiOA - Høgskolen i Oslo og Akershus

CERES - Nasjonalt senter for felles systemer og tjenester for forskning og studier

NPM - New Public Management

NSD - Norsk Senter for forskningsdata

NVI - Norsk Vitenskapsindeks

NORA - Norwegian Open Research Archives

OA - Open Access

RBO - Resultatbasert fordeling

SEO - Search Engine Optimization

UiO - Universitetet i Oslo

UH-bibliotek - Universitets- og høgskolebibliotek

UHR - Universitets- og høgskolerådet

UH-sektoren - Universitets- og høgskolesektoren